

DOLENSKI LJET

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJ

JSKA KNJIŽNICA
JARCA
BOSTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtak - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četletna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje - TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu št. 606/70-3/24

Stev. 24 (482) LETO X.
NOVO MESTO, 18. JUNJA 1959

UREJUJE uredniški odbor - O
UREDNIŠTVA IN UPRAVE: No. 3, Cesta komandanta Staneta 30 -
Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 -
Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopisno podjetje
-Delo- v Ljubljani

Zmaga socialistične revolucije

in veličina novega zgodovinskega razdobja jugoslovanskih narodov, ki se je z njo začelo, je rdeča nit vseh proslav 40-letnice ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije, ene naših najpomembnejših političnih manifestacij po osvoboditvi

Pred IV. kongresom Zveze komunistov Slovenije smo zaprosili tovariša Bogdana Osolnika, sekretarja zveznega odbora za počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ pri Centralnem komiteju Zveze komunistov Jugoslavije, da bi za naše bralce odgovoril na nekaj vprašanj o dosedanjih proslavah v jubilejnem letu ZKJ. Tovariš Osolnik je ljubezno ustregel naši prošnji in povedal:

1. Kaj je najbolj značilno za dosedanje proslave, prireditve in druge akcije, s katerimi člani Zveze komunistov, mladina, društva, organizacije in milijonske množice državljanov slavijo prehojeno pot naše Partije?

Odg.: Vse te proslave izražajo po svoji širini, množičnosti in globokem odzivu med ljudmi tesno in iskreno povezanost našega ljudstva s Komunistično partijo. V teh proslavah se ne obujajo samo spomini na slavno pot Komunistične partije v težkih pogojih njenega delovanja v stari Jugoslaviji, na zmagovito osvobodilno borbo in socialistično revolucijo, ampak se tudi utrjuje in pogloblja povezanost naših ljudi z Zvezo komunistov in njenim programom nadaljnje borbe za nov socialistični svet. Zaradi vsega tega je proslava 40-letnice KPJ postala ena naših največjih političnih manifestacij po osvoboditvi, lahko bi rekli velika počastitev zmage naše socialistične revolucije in veličine novega zgodovinskega razdobja jugoslovanskih narodov, ki se je z njo začelo.

2. Kaj vse je bilo doslej storjeno v počastitev 40-letnice KPJ?

Odg.: V vseh krajih naše domovine je že bilo tako rekoč nešteto proslav, med katerimi bi posebno omenil velike svečanosti, ki so bile v aprilu na dan 40-letnice v Beogradu, razen tega pa še vrsto drugih obletnic, svečanih zborovanj, odkritij spominskih plošč, spomenikov itd. Ob štiridesetletnici je še posebno oživel spomin na dogodke in ljudi, ki so z žarom borcev za boljšo bodočnost svojega ljudstva delovali v raznih krajih in v raznih obdobjih. Zbrano je mnogo spominov nanje, urejene so zbirke zgodovinskih dokumentov in obdelano je dosti snovi o našem delavskem gibanju in

osvobodilni borbi. Posebno pomemben pregled razvoja KPJ in njene 40-letne borbe je dal tovariš Tito v svojem referatu ob 40-letnici KPJ in v nekaterih razgovorih o svojih spominih. Pripravlja se Zgodovina KPJ, v kateri bo podrobno, znanstveno obdelano celotno razdobje naše najnovejše zgodovine in v njem vloga Komunistične partije od njene ustanovitve. Zbranih je že nekaj tisoč strani tekstov za Zbornik spominov, ki bo prav posebno zanimiv prispevek za spoznavanje zgodovine naše revolucije. Zgotovljenih je že več dokumentarnih filmov na teme iz revolucije, kakor je n. pr. zelo uspešni film »4 desetletja«, pa tudi v umetniškem filmu bomo dobili nekaj novih stvaritev, posvečenih velikemu dogajanju v naši nedavni preteklosti. Veliko zanimanje za zgodovino Partije, ki jo je sprožila proslava, bo pripomoglo sistematičnemu zbiranju zgodovinskih dokumentov in drugih spominskih materialov, urejanju in obogatitvi obstoječih muzejev in ustanavljanju novih. Na stotine razstav na različne teme je dalo priročnost našim ljudem, da so obogatili svoje znanje o zgodovinski KPJ, kateri je posvečeno celo letošnje leto. Ne samo zato, ker se je Partija od vsega začetka borila za zaupanje in sodelovanje mladine, ampak tudi zato, ker je SKOJ v največjih trenutkih predstavljal njene najzvestejše pomočnike, kakor je dejal tovariš Tito. Zato se že vse leto hkrati z jubilejem naše Partije slavijo tudi spomini na junaške mlade borce, ki jih je vzgojila Partija, kot na primer sedem padlih sekretarjev SKOJ in še toliko drugih. Veliko število raznih mladinskih akcij in prireditve je posvečenih 40-letnici Partije. Naj omenim samo poudarjeno po stopinjah partizanskih brigad in na kraje velikih bitk, izlete tabornikov, tekmovanja kulturno-prosvetnih in

3. Kaj je proslava 40-letnice prinesla v življenje in delo organizacij Zveze komunistov in njenih članov?

Odg.: Nedvomno je proslavljanje 40-letnice - hkrati s študijem programa in pri-

pravami na republiške kongrese Zveze komunistov - letos zelo obogatilo politično življenje naših osnovnih organizacij in njihovih članov. Vsa zgodovina Komunistične partije, ki se ob tej priložnosti oživlja pred nami, posebno pa še primer življenja in borbe ljudi, ki jih je vzgojila Partija in ki so vse svoje sile, a čisto tudi življenja posvetili sreči svojega ljudstva, vzbujajo ne samo občudovanje, ampak privablja nove in nove člane v vrste Zveze komunistov in jih vzgaja v tistih lastnostih, s katerimi so se vedno odlikovali komunisti. Spoznavanje z razvojem in idejno rastjo Komunistične partije olajšuje tudi razumevanje sedanje politike Zveze komunistov in borbe za nadaljnji razvoj socializma v naši deželi, posebno razumevanje najzavnejših stališč v naši deželi, posebno razumevanje, ki so dozorevala skozi borbo in dolgoletne izkušnje. Lahko torej rečemo, da bo obletnica pomenila ogromen prispevek k nadaljnji razširitvi in idejni utrditvi Zveze komunistov in zlasti za politično vzgojo njenih članov, posebno mlajših tovarišev.

4. S proslavo jubileja Komunistične partije je povezana tudi proslava 40-letnice SKOJ. Kaj bi nam lahko povedali o njej?

Odg.: Proslave 40-letnice Zveze komunistov mladine Jugoslavije (SKOJ) ni nikakor mogoče deliti od proslave 40-letnice KPJ, kateri je posvečeno celo letošnje leto. Ne samo zato, ker se je Partija od vsega začetka borila za zaupanje in sodelovanje mladine, ampak tudi zato, ker je SKOJ v največjih trenutkih predstavljal njene najzvestejše pomočnike, kakor je dejal tovariš Tito. Zato se že vse leto hkrati z jubilejem naše Partije slavijo tudi spomini na junaške mlade borce, ki jih je vzgojila Partija, kot na primer sedem padlih sekretarjev SKOJ in še toliko drugih. Veliko število raznih mladinskih akcij in prireditve je posvečenih 40-letnici Partije. Naj omenim samo poudarjeno po stopinjah partizanskih brigad in na kraje velikih bitk, izlete tabornikov, tekmovanja kulturno-prosvetnih in

športnih društev, proslave po šolah, mladinskih aktivih, v tovarnah, zadrugah in podobno. Posebno velike mladinske proslave pa bodo po vsej državi 10. in 11. oktobra, na dan 40-letnice zagrebške konferenec, na kateri je bil ustanovljen SKOJ. Prav gotovo ima proslava 40-letnice Partije in SKOJ velik pomen za našo mladino, posebno za oblikovanje njenega odnosa do življenja. V njej se utrjuje občutek za pravilno vrednotenje vsega tega, kar danes uživamo in kar je nastalo iz trpljenja in nesebičnih žrtv v dolgoletni borbi, prav tako pa tudi pripravljenost za ustvarjalno delo, s katerim to borbo nadaljujemo v današnjih pogojih, in vera v velike socialistične cilje, ki dajejo nov, bogatejši smisel našemu življenju.

USPEHI IN TEŽAVE TRGOVINE

Člani Trgovinske zbornice novomeškega okraja so se zbrali na 8. redni letni občni zbor v Črnomlju - Kje je uresničevanje načel družbenega upravljanja v trgovini?

Preteklo soboto je bil v Črnomlju VIII. redni letni občni zbor Trgovinske zbornice za okraj Novo mesto. Med delegati je bil tudi podpredsednik OLO Novo mesto Viktor Zupančič, med gosti pa predsednik republiške Trgovinske zbornice Lojze Bukovec in njen tajnik Maks Kogovšek, direktor podružnice Narodne banke Novo mesto Ludvik Golob in zastopniki občinskih ljudskih odborov. Občni zbor je začel in podal poslovno poročilo dosedanjega predsednika zbornice Viktor Kotnik.

Skupščina je ugotovila, da je Trgovinska zbornica novomeškega okraja, v kateri je vključenih 144 gospodarskih organizacij, dosegla v pretekli poslovni dobi prav lepe uspehe glede reševanja stanja trgovine v pri-

merjavi z zaostajanjem v preteklih letih. Na Dolenjskem ni šla namreč trgovina v korak z razvojem industrije in kmetijstva ter je bil večkratno povečani predvojni promet dosežen ob nepopolni opremljenosti in slabši

postrežbi. V trgovino vložene investicije niso bile zadostne, da bi lahko razvoj trgovine uspešno sledil splošnemu gospodarskemu razvoju v okraju. Nestimulativni način delitve dohodka v trgovini je omogočal podjetjem ustvarjati le minimalna sredstva za investicijske sklade, pomoči ljudskih odborov pa je bilo tudi breme malo. Tako je bilo v družbenih planih za leto 1959 v posameznih občinah od skupno planiranih sredstev za gospodarske investicije namenjeno za in-

vesticije v trgovino največ v Sevnici 11,5% in Novem mestu 8,9%, v ostalih občinah pa največ do 2%. V zadnjem letu je bilo vložene mnogo truda v študij gibanja blagovnega prometa ter so bili podzeti številni ukrepi za izboljšanje stanja. Letos bodo na novo izgrajene ali rekonstruirane prodajalne v Sevnici, Novem mestu, Mokronogu, Črnomlju, Dvoru, Videm-Krškem in Brezicah, dalje bodo začeli graditi skladišča v Novem mestu za kmetijske pridelke s kapaciteto 60 vagonov in za žito s kapaciteto 100 vagonov. V Črnomlju in Metliki bodo zgradili bencinski črpalnik.

Posebno pereče je vprašanje blagovnega prometa s kmetijskimi pridelki. Ne zadostuje namreč reševati le trgovine, prežeti pa proizvodnjo, skupno z odkupno politiko na vasi. Pri tem so poklicane kmetijske zadruge, da ustvarijo pogoje za smotnejšo organizacijo odkupa in prometa s kmetijskimi pridelki. (Nadaljevanje na 3. strani)

MESEC »DRUŽINE IN GOSPODINJSTVA«

V ponedeljek 9. junija je okrajni odbor SZDL sklical predstavnike množičnih organizacij ter nekaterih zavodov in podjetij na posvetovanje o nalogah v »Mesecu družine in gospodinjstva« v našem okraju. Ustanovljen je bil odbor, ki bo skrbel za uresničitev delovnega načrta.

V glavnem so sprejeli v program republiški okvirni načrt, ki je razdeljen na 9 sektorjev: 1. dosežki in rezultati komun in stanovanjskih skupnosti, 2. stanovanja in stanovanjska oprema, 3. servisi, 4. otroške ustanove, 5. prehrana, 6. oblačenje, 7. sodobna trgovina, 8. oddih in razvedrilo, 9. družina in gospodinjstvo na vasi.

Zavod za pospeševanje gospodinjstva bo uredil v eni izmed novomeških izložb razstavo »Smernice za sestavo jedilnice«, posebej pa razstavo »Sodobna oprema s posodo za štiričlansko družino«.

S pomočjo Okrajnega sindikalnega sveta in SZDL bodo po vseh občinskih središčih organizirali posvetovanja o družbeni prehrani. Sanitarni inšpektor bo v tem času posvetil posebno pozornost menzami in obratom družbene prehrane in tako neposredno vplival na izboljšanje prehrane delovnih ljudi.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje se bo vključil v akcijo s pregledji ko bo s pomočjo zdravstvenega kadra pregledal vse vaje in mlade delavce do 23. leta starosti ter posebej vse one, ki delajo na zdravju škodljivih mestih. Na vasi bodo zadrževane začele s pripravami za organizirano varstvo predškolskih otrok in šolskih otrok med počitnicami. Razen tega bodo skušale doseči, da bodo šolske stavbe deloma ali v celoti na razpola-

go vaškim otrokom med počitnicami. V tej akciji bodo delovali na vasi, kjer se bo le dalo, uredile pokrita perišča kajti na deželi perejo žene kadar je dež, ker v lepem vremenu delajo na polju. Streha nad glavno jim bo pranje močno olajšala.

Tudi novomeško Društvo prijateljev mladine je pokazalo pripravljenost za sodelovanje. Med letošnjimi počitnicami bo organiziralo enodnevnne ali nekajdne izlete otrok v naravo pod vodstvom odraslih. Razen tega bo podbuditelj za ustanovitev pionirskih hišnih svetov v stanovanjskih blokih.

Z raznimi gospodinjstvi, ki jih bo kano Krka predvajal pred vsako predstavo, ter s članki v časopisu bomo javnost in vsakega posameznika opozorjali na važnost in veliki pomen te akcije. Takoj bomo skušali doseči večje zanimanje za probleme družine in gospodinjstva ter stanovanjskih skupnosti. Pobude, rojene v tem mesecu, pa naj bodo hkrati tudi napotilo za stalno reševanje vseh perečih problemov, ki jih od vseh nas terja pomoč družini in sodobnem gospodinjstvu.

Ra.

V.M.

VREME

OD 19. DO 28. JUNIJA

Se dalje nastalno, s pogostnimi padavinami in ohlajitvami. Razjasnitve ne bodo trajale več kot dva dni.

Pozdrav IV. kongresu ZKS

Delovno ljudstvo novomeškega okraja pozdravlja delegate IV. kongresa Zveze komunistov Slovenije in preko njih Centralni komitej ZKS. Ko želimo kongresu kar najbolj plodno delo in pričakujemo od njegovih sklepov novih pobud in zmag na naši poti v srečno bodočnost, se spominjamo besed generalnega sekretarja CK ZKJ tovariša Tita, ko je pred nedavnim vzhodni Srbiji med drugim dejal tudi tole:

... Ko ne bi bilo v naši partiji te enotnosti, ko ne bi bilo monolitnosti in prepričanja, da ni stvari, ki bi nam mogla preprečiti, da premagamo težave, ki so se nam postavljale po robu, tudi uspešno delo ne bi bilo možno. Vse, kar smo doslej naredili, smo torej naredili skupaj z našo partijo, vse, kar je naredjeno - vse je naredila partija skupaj z ljudstvom... »

Teh besed tovariša Tita se spominjamo ob IV. kongresu Zveze komunistov Slovenije med drugim tudi zato, ker velja še posebej za področje našega, prej tako zelo nerazvitega okraja, ugotovitev in zgodovinska resnica, da smo na pobudo, pod vodstvom in z dragocenimi žrtvami partije in našega delovnega ljudstva v sila kratkem obdobju preobrazili ta del naše domovine iz njegove prejšnje silne zaostalosti v področje, ki zanesljivo stopa v boljše prihodnost. Pot, po kateri nas vodi naša partija v bratski združeni vseh jugoslovanskih narodov, je pot gradive socialistične države. Prav zato pozdravljamo IV. kongres Zveze komunistov Slovenije z najlepšimi željami, da bi na tej poti tudi poslednje dosežki velike uspehe, pri čemer bo delež ljudstva novomeškega okraja iz leta v leto večji in razveseljivejši.

VII. novomeška mladinska delovna brigada, doslej trikrat udarna in enkrat posebej pohvaljena, se bo vrnila domov okrog 20. junija. Na sliki, naši fantje in dekleta v naselju »Josip Kolumbo« v Negotinu na Vardarju. Se nekaj dni in poslovlili se bodo po dvomeščnem delu od Makedonije. Tja pa je v soboto zvečer odpotovala VIII. novomeška MDB »Ivan Starliha-Jankov«, ki bo mesec dni v naselju »Vera Cirivir« v Demir Kapiji. Za to brigado se je prijavilo toliko fantov in deklet, da so odbrali pred odhodom predvsem tiste mladince, ki so bili v šoli in mladinski organizaciji najboljši. Odpotovali je 127 dijakov: 42 iz Novega mesta, 33 iz Brezice, 20 iz Črnomlja, 18 iz Ljubljane in 14 iz Vidma-Krškega. Druga srednješolska mladina bo lahko sodelovala pri lokalnih gradnjah (verjetno na izgradnji stadiona v Novem mestu in pri popravilu ceste Novo mesto-Dol. Toplice). Za lokalno brigado se je doslej prijavilo iz Senovega 20 brigadirjev, iz Mirne 13. Novega mesta 30 itd.

Industrijska rudarska šola sprejema

RAZPIS
za vpis v I. razred rudarskega in elektro odseka Industrijske rudarske šole Trbovlje v šolskem letu 1959-60

Pogoji:

I. Rudarski odsek

Sprejetih bo 65 kandidatov. Kandidat mora z uspehom dovršiti najmanj 8 razredov osemletke. V kolodarskem letu 1959 mora dopolniti 15. leto starosti in sme biti star največ 17 let. Mora biti telesno in duševno zdrav, kar ugotovi uradni šolski zdravnik. Imeti mora veselje do poklica.

II. Elektro odsek

Sprejetih bo 20 kandidatov. Kandidat mora z uspehom dovršiti 8 razredov osemletke ali 4 razrede nižje gimnazije. Biti mora telesno in duševno zdrav, kar ugotovi uradni šolski zdravnik. Ako se bo pridružil več kandidatom, kakor predvideva plan vpisa, bodo sprejeti oni, ki bodo uspešno opravili sprejemni izpit iz slovenskega jezika in računstva z geometrijo.

Solanje v obeh odsekih traja 3 leta. Po uspešno opravljenem končnem izpitu se absolventi rudarskega odseka usposobijo za kvalificirane delavce rudarske stroke — kopače, absolventi elektro odseka pa za obratne električarje.

Mladinci, ki se žele vpisati, morajo ravnateljstvu šole predložiti 30 dinarji kolkovano prošnjo in 11 priložiti naslednje dokumente:

1. zadnje šolsko spričevalo,
2. izpisek iz matične knjige rojenih (rojstni list),
3. listino, ki prikazuje potek in uspeh šolanja v osnovni šoli oz. gimnaziji (izda šola, kjer se je kandidat šolal),
4. mnenje šole o sposobnosti in nagajenju kandidata (izpolni šola, kjer se je kandidat šolal),
5. potrdilo o premoženjskem stanju v letu 1959,
6. potrdilo o stalnem bivanju (samo kandidati, ki stanujejo izven Trbovlje),
7. potrdilo o višini otroškega dodatka.

Potrdila od 3 — 7 so kolektivne prosta.

Nekolkovane prošnje in prošnje

V Žireh: 30 učnih mest!

Razpisna komisija Industrijske šole Žiri objavlja natečaj za vpis učencev v I. letnik za 30 učnih mest.

Sprejemni pogoji:

Kandidat, ki se namerava vpisati v I. letnik šole, naj se prikladi do vključno 25. junija osebnostno.

brez zgoraj naštetih dokumentov ne bodo upoštevane.

Učenci prejmejo v času šolanja redne mesečne nagrade od 2.700 do 4.700 din. Poleg teh rednih nagrad so učenci lahko nagajeni še s posebnimi mesečnimi nagradami, katerih višina je odvisna od učnega uspeha.

Vasko leto prejmejo učenci par delovnih čevljev, delovno obleko, delovno spodnje perilo, vse ostale zaščitne predmete za izvajanje praktičnega pouka in šolske potrebščine.

Pri šoli je internat, ki nudi učencem popolno oskrbo, to je prenočišče, prehrano, pranje osebne perila in delovne obleke, krpanje perila ter pomoč pri učenju.

Prošnjo je treba vložiti na ravnateljstvo šole najpozneje do 20. avgusta 1959.

Trbovlje, 4. VI. 1959.

Ravnateljstvo šole

no ali pisмено in predložiti naslednje listine.

Prošnja, kolkovana z državnim kolkom za 30 in 20 din za občinško takso, dokument, ki prikazuje potek in uspeh šolanja v osnovni ali nižji gimnaziji, in izpisek iz rojstne matične knjige.

Prišlo je zahtevno, da se pri prijavi učenci izjavijo, ali niso mlajši od 14 in ne starejši od 17 let, ki so zdravi in telesno dobro razviti.

Šola ima svoj Dom učencev. Celotna oskrba sprejema učencev bo upravljal sprejemala našadno. Stanovanje v Domu pa ni pogoj za sprejem v šolo.

V prošnji naj bo naveden točen naslov, da se kandidata lahko obvesti o sprejemu.

Pouk na šoli traja 3 leta. V času šolanja prejema učenec predpisano mesečno nagrado. Po uspešno končanem šolanju dobi učenec naziv kvalificiranega delavca.

V primeru, da bo razpisna komisija imela za potrebno, bodo opravili kandidati sprejemni izpit iz slovenskega jezika in matematike.

Vse informacije v zvezi z vpisom in šolanjem daje uprava šole v Žireh.

Razpisna komisija pri Industrijski čevljarški šoli v Žireh

Industrijska rudarska šola v Zagorju ob Savi

razpisuje vpis v I. letnik šole za šolsko leto 1959-60 in sicer:

90 učencev v rudarski odsek — za poklice kopač, kovač,

25 učencev v kovinski odsek — za poklice strojni ključavnikar, kovač, strugar;

25 učencev v elektro odsek — za poklice obratni električar in elektro mehanik.

Pogoji za vpis: 1. Dokončana osemletka ali nižja gimnazija. V izjemnem primeru bodo sprejeti v rudarski odsek tudi kandidati z manjšo šolsko izobrazbo, če uspešno opravijo sprejemni izpit;

2. starost od 15 do 17 let, za rudarski odsek do 18 let; do 18 let;

3. da je kandidat telesno in duševno zdrav.

Kandidat mora predložiti za vpis naslednje listine:

1. prošnjo, kolkovano z din 30,
2. izpisek iz rojstne matične knjige,
3. zadnje šolsko spričevalo,
4. mnenje osnovne šole o sposobnosti in nagajenju kandidata.

V prošnji obvezno navedite točen naslov (mesto, kraj, hiš. št.), pošto in nabitizno železniško postajo ter poklice, katerega se želi kandidat izučiti. V primeru velikega števila prijaviteljev za določeni odsek, bodo morali kandidati opraviti sprejemni izpit iz slovenskega jezika in matematike.

V času šolanja prejmejo učenci redne mesečne nagrade v znesku od 2.200 do 4.700 din ter poseben jamski dodatek. Šola nudi učencem vse šolske potrebščine ter za izvajanje praktičnega pouka potrebno delovno obleko, rudarskim učencem pa tudi delovno obutev in perilo.

Pouk je teoretičen in praktičen ter traja tri leta. Po uspešno končanem šolanju dobi absolvent naziv kvalificiranega delavca v enem izmed zgoraj navedenih poklicev.

Pri šoli je internat, ki nudi učencem popolno oskrbo. Kandidat mora predložiti za vpis naslednje listine:

1. prošnjo, kolkovano z din 30,
2. izpisek iz rojstne matične knjige,
3. zadnje šolsko spričevalo,
4. mnenje osnovne šole o sposobnosti in nagajenju kandidata.

dati, ki žele stanovati v internatu, morajo to v prošnji posebej navesti. Priložiti morajo potrdilo o premoženjskem stanju staršev oz. strbnikov ter potrdilo o višini otroškega dodatka, v kolikor ga prejema.

Pri sprejemu v internat imajo prednost učenci rudarskega odseka, tisti, ki se obvezujejo da se bodo po končanem šolanju zaposlili pri Rudniku rjavega premoga Zagorje, pa posebne oiajšave.

Vpis učencev bo vsak delovni dan od 8—12 ure od 15. junija do 31. julija. Kandidat se lahko vpiše osebno ali po pošti.

Ravnateljstvo Industrijske rudarske šole ZAGORJE OB SAVI

Štipendije občine Trebnje

Komisija za štipendije občinskega ljudskega odbora Trebnje razpisuje na podlagi 30. člena temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ, št. 32-55) — štipendije za študij na naslednjih šolah:

- 1 — srednja kmetijska šola;
- 1 — gradbena srednja šola, odsek za visoke gradnje;
- 1 — pravno-ekonomska fakulteta, pravni oddelek;
- 1 — medicinska fakulteta, oddelek za stomatologijo;
- 1 — višja upravna šola;
- 1 — višja gospodinska šola;
- 2 — višja šola za telesno vzgojo;
- 1 — višja pedagoška šola, skupina za slovenščino in splohrazgovor;
- 2 — višja pedagoška šola, skupina za nemščino in slovenščino;
- 1 — višja pedagoška šola, skupina za angleščino in slovenščino;
- 2 — višja pedagoška šola, skupina za matematiko in fiziko;
- 2 — višja pedagoška šola, skupina za risanje in ročna dela;
- 2 — učiteljske.

Prednost pri dodelitvi štipendij imajo prosilci iz območja občine Trebnje.

Pravilno kolkovane prošnje s priloženimi življenjskim in potrdilom o premoženjskem stanju prosilca je treba predložiti komisiji za štipendije občinskega ljudskega odbora Trebnje najkasneje do 15. julija 1959.

Pravilno kolkovane prošnje s priloženimi življenjskim in potrdilom o premoženjskem stanju prosilca je treba predložiti komisiji za štipendije občinskega ljudskega odbora Trebnje najkasneje do 15. julija 1959.

Vse informacije v zvezi z vpisom in šolanjem daje uprava šole v Žireh.

Razpisna komisija pri Industrijski čevljarški šoli v Žireh

S SEJE PREDSEDSTVA OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA

Nagrajevanje - Stanovanjske skupnosti

Seja predsedstva okrajnega sindikalnega sveta Novo mesto, ki je bila 10. junija, je obsegala dve točki: razgovor o sprejemanju tarifnih pravilnikov in ustanavljanje stanovanjskih skupnosti.

Zaradi premajhnega tolačenja novega sindikalnega sistema nagrajevanja in nesodelovanja celotnega kolektiva pri sestavljanju tarifnega pravilnika so nastale v nekaterih podjetjih težkoče. Kjer so bili tarifni pravilniki pravčasno sestavljeni na osnovi realnih možnosti podjetja ter dahi v pogled kolektivu, je bilo veliko koristnih pripomb in predlogov; kjer pa so sestavljal tarifne pravilnike le v ožjem krogu uslužbencev, pa delavci odločno zahtevajo pojasnila. Takih primerov je bilo v okraju več.

Navzile slabostim pri sestavljanju tarifnih pravilnikov pa kaže, da se bo odstotek dela, plačanega po enoti proizvodnje ali učinku, močno dvignil. Predvidevajo od lanskih 41 odstotkov na najmanj 70 odstotkov vseh del.

Najbolj resno in zato dosedaj najboljšo se so lotili tarifnih pravilnikov v občini VIDEM-KRŠKQ. Strokovna komisija je spremljala izdelavo od začetka ter sproti reševala vse probleme. Nad 72 odstotkov delovnih mest je utemeljenih na osnovi analitične ocene, nad 65 odstotkov vseh del bo nagrajevanih po enoti proizvoda ali storilnosti. Komisija ni dovolila ustanavljanja novih delovnih mest. Povprečno so tarifne postavke v občini višje brez draginskega dodatka le za 7,6 odstotkov. V podjetjih gre delitev dohodka povsod v korist skladov.

V občini CRNOMELJ se je delo okoli tarifnih pravilnikov zataknilo, ker so hotela podjetja zvišati tarifne postavke predvsem za vodilo osebe. Zvišanje je šlo v nekaterih podjetjih tako daleč, da takega ne prenese dohodek podjetja ter da gre v škodo skladov. Ponekod v okraju (na primer na Mirni) je prišlo do škodljivega tolačenja stališča sindikatov in ljudskih odborov, češ da so ti proti večjim zaslužkom delavcev. Proti takim zlonamernim tolačenjem je potrebno odločno ukrepati.

Nobenega odmakanja od znanega načela sindikatov glede tarifnih pravilnikov in nagrajevanja po storilnosti, spremljanje in hitro ukrepanje, kjer se pojavijo kakoli problemi, stalno tolačenje kolektivom pravega smisla našega plačnega sistema ter spremljanje izvrševanja planskih nalog — to so sklepi predsedstva OSS po prvi točki dnevnega reda.

V drugi točki seje so obravnavali naloge sindikatov v zvezi z ustanavljanjem stanovanjskih skupnosti. Pri tem so najvažnejše tri naloge; skrb za otroke zaposlenih staršev, družbena prehrana in uslužbence servisne delavce.

Vprašanje družbene prehrane ne gre reševati s »tovarnami prehrane«, pač pa z boljšo organizacijo manjših obratov. Pri ustanavljanju uslužbencev servisnih obratov je treba upoštevati potrebe naselja in pripravljenost državljanov, da podprejo zamisel z lastnimi prispevki. Kot povsod je potrebno tudi pri tem združevati sredstva za hitrejšo uresničenje pobude ljudi. Menili so, da je preveč razprave o številu stanovanjskih skupnosti, premalo pa o samih dejavnostih teh skupnosti. Pri tem je treba upoštevati ppedlogo in razpoloženje ljudi.

Sindikati bodo sodelovali z odbori Socialistične zveze in si prizadevali za ustanovitev iniciativnih odborov v vseh občinah, zlasti pa v občinah, kjer je največ industrije. Ti iniciativni odbori morajo čimprej izdelati programe dela stanovanjskih skupnosti na njihovem področju.

ZUNANJEPOLITIČNI TEJENSKI PREGLED

Po dobrem mesecu pogajanj v Ženevi je zdaj »priklopelo« do vrha. Potrjene so bile napovedi tistih opazovalcev, ki so trdili, da bo šlo neznanako trdo, ko se bodo zunanji ministri ZSSR, ZDA, Velike Britanije in Francije lotili Berlina. Trenutno je položaj celo tako zaostren, da ni mogoče reči, ali bo prišlo do prekinitve konference ali ne.

Do zaostritve je prišlo, ko je prejšnji teden sovjetski zunanji minister Gromiko predlagal zahodnim ministrom načrt, po katerem naj bi leto dni ostalo v Berlinu po starem. Po enem letu pa bi moralo nujno priti do podpisa mirovne pogodbe z združenim Nemčijo ali dvema nemškima državama. Hkrati naj bi ustanovili vsenemški odbor iz enakega števila zastopnikov obeh nemških držav, ki bi imel nalogo pripraviti združeno Nemčije. Poleg tega predloga je Gromiko predlagal še to-le: okupacijski status Berlina ostane še leto dni; število treh okupacijskih čet v zahodnem Berlinu se zniža na simbolično raven; takoj je treba prenehati s sovražno in vohunsko propagando v zahodnem Berlinu, kjer ne sme biti tudi nobenega atomskega orožja.

Zahodne delegacije so takoj ostro in silovito odgovorile, da je to ultimatum in da se pod grožnjo ultimata ne bodo pogajale. To je v skladu z Eisenhowerjevo izjavo, da v senci ultimata ne more priti do sestanka predsednikov vlad. Gromiko je najprej v zasebnem razgovoru z ame-

riškimi zunanjim ministrom Herterjem, pozneje pa tudi javno na seji konferen- ce povedal, da sovjetski predlog ni ultimatum, pač pa razumen načrt za rešitev berlinskega vprašanja.

Zdaj se je resno začelo govoriti o prekinitvi ženevske konference. Prekinitev naj bi trajala od dveh tednov do pol leta. Barometer razpoloženja v Ženevi je naglo padal in se dvigal, toda zamisel o prekinitvi se je kljub temu vedno bolj utrjevala. To pot je prevzel posre-

Teško je tudi reči, ali je bil sovjetski predlog o enoletnem roku za Berlin izraz nepopuščanja ali poskus iztisniti od zahodnih zaveznikov v zadnjem hipu, kar se še od njih iztisniti da. Za zadnje domnevo govori dejstvo, da je bilo v zadnjem času nekaj znamenj, ki govore o neonotnosti Zahoda in so jih v Moskvi gotovo opazili. Omenimo naj le, da si je Adenauer premislil in se odpovedal kandidaturi za predsednika Zahodne Nemčije, (kar je vzbudilo pre-

ŽENEVA NA NITI

dovalno vlogo britanski zunanji minister Lloyd, ki je čez nedeljo odpotoval v London in se vrnil v Ženevo z novim britanskim načrtom. Najpovejši britanski načrt ne vztraja pri prvih zahodnih sil v zahodnem Berlinu, ampak na zboljšanju sedanjega stanja. Sicer se precej približuje sovjetskemu predlogu o zmanjšanju zahodnih čet in o omilitvi oziroma prenehanju propagande in drugega škodljive dejavnosti. Britanci so proti prekinitvi konference, ker bi ta povzročila odgoditev sestanka na najvišji ravni. Če bi že morali prekiniti konference, naj bi jo tako, da bi se predsedniki vlad lahko kljub temu sestali.

cejšnje nejevoljo celo v zahodnih krogih v Ženevi), da je londonski »Times« s svojim pisanjem o odstranitvi Selwyna Lloyda omajal položaj britanskega zunanjega ministra v Ženevi, da je spor meč Francijo in atlantskim paktom glede razmestitve atomskega orožja na francoskem ozemlju precej razburil duhove na Zahodu, — vse to in še druga znamenja kažejo na določeno zahodno neonotnost, ki pa je ZSSR ne bi smela prenehati. Toda pravi vzrok za počasnost v Ženevi je nezaupanje. Vsi se zavedajo, da nazaj ne morejo, odločilnega koraka naprej pa si nihče ne upa storiti. Vsaj za zdaj še ne.

Popis de ovnih mest invalidov

Na senovškem rudniku so nudili komisiji za popis delovnih mest invalidov vso pomoč

Konec preteklega meseca je bila pri občinskem ljudskem odboru Senovo sklicana prva seja komisije za ugotavljanje delovnih mest invalidov, ki je sklenila začeti delati v senovškem rudniku. Pri tem je direktor rudnika pokazal za komisijo vse razumevanje. Ko je komisija začela delati, so pri popisu pomagali: inž. Danilo Belšak, varnostni tehnik rudnika Lovro Breznik in uslužbenka občinskega ljudskega odbora, za popis uporabljajo posebne obrazce. Komisija si najprej ogleda delovno mesto, kjer invalid dela (ali kjer bi lahko delal, pa je

tam zdaj zdrav človek), nato pa se pomeni z invalidom in pregleda delovne pogoje.

V senovškem rudniku so nudili odgovorni tovariši popisni komisiji zares vso pomoč. Delo je zahtevno in odgovorno, saj je komisija na primer uspeva v nekaj urah popisati komaj pet delovnih mest. Ker je vodstvo podjetja pokazalo za popis vse razumevanje, je prav to močno olajšalo komisiji njeno delo. Popis delovnih mest v rudniku bodo končali do konca junija.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje pričakuje tako pomoč in plodno sodelovanje tudi v

Kratke iz raznih strani

● Po obisku na Danskem, Norveškem in Švedskem, se je podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj s soprogo vrnil v domovino. Povsod v Skandinaviji je bil izredno lepo sprejet in je s svojim obiskom vrnil obisk treh nordijskih ministrskih predsednikov, ki so lani in predlanskem obiskali Jugoslavijo.

● Zadnje dni se v Španiji aretirali mnogi ljudi pred bližajšo izjavo, da se »dnevomiro-ljubnih protestov« proti sedanjim gospodarskim in političnim razmeram v državi. Največ ljudi so aretirali v Barceloni, Madridu in Valenciji.

● Po odločitvi zahodnonemškega kanclerja Adenauerja, da ne bo kandidiral za predsednika republike, ampak da bo ostal na položaju kanclerja, je prišlo do hudih sporov v krščansko-demokratski stranki Zahodne Nemčije. Adenauer trdi, da se je premislil zaradi postabjanja mednarodnega položaja in zato, ker je »Dulles umrl«. Naposled se je stranki odločila, da bo kandidirala za predsednika republike sedanjega kmetijskega ministra Liebknehta.

● Venezuela je prekinila diplomatske odnose s Dominikansko republiko, ki se je zaostri- la 1. januarja letos, ko je venezuelsko poslanstvo v Dominikanski republiko odobilo azil 13 dominikanskim državljanom.

● V Washingtonu so podpisali sporazum, o posojilu Jugoslaviji v znesku petih milijonov dolarjev. Posojilo bo porabljeno za nabavo dresel lokomotiv in rezervni delov za Jugoslovanske železnice.

● ZDA in Poljska so sklenile sporazum, po katerem bodo ZDA dobavile Poljski kmetijske presečke vrednosti 40 milijonov dolarjev in ceptvo proti otroški paralizi dveh milijonov dolarjev.

● V soboti 20. junija bo v novo-mestkem Domu ljudske prosvete letni občni zbor Okrajne zadružne zveze Novo mesto. Na dnevnem redu je predvsem obratun dela za preteklo obdobje in sprejem načrta za prihodnje leto. Zbor se bo začel ob devetih dopoldne.

● V soboti 20. junija bo v novo-mestkem Domu ljudske prosvete letni občni zbor Okrajne zadružne zveze Novo mesto. Na dnevnem redu je predvsem obratun dela za preteklo obdobje in sprejem načrta za prihodnje leto. Zbor se bo začel ob devetih dopoldne.

Občni zbor CMD v Novem mestu

11. junija so se zbrali v Novem mestu dolenjski člani CMD k obratunu doseganega dela. Desetletno delovanje Ciri-metodijevskega društva katoliških duhovnikov bodo člani proslavili prve dni septembra v Ljubljani, na društvenih občnih zbora pa dajejo pregled doseganega delovanja. Zbor v Novem mestu je vodil pokrajinski predsednik CMD za Dolenjsko župnik Lojze Zabkar iz Črnomlja, medtem ko je bil glavni referent kanonik Ivan Frančič. Opisal je desetletno delo društva in zanimivo razčlenil razne ugovore, ki jih dajejo nečlani kot izgovor, čemu neobejo v CMD. V krajši diskusiji je govoril tudi predsednik

Občni zbor Okrajne zadružne zveze

predsednik Janez Kmet, župnik, ki je v letnih besedah opisal bistvo današnje politične stvarnosti. Tudi duhovnik je državljan, FLRJ in veljajo za zakon za vsakega državljanca enakopravice in dolžnosti.

Po poročilih predsednika, tajnika in blaginjaka ter po razpravi so izvolili novo okrajni društveni odbor, v katerem so:

Dobre izkušnje za bodočnost

Na redni seji obč. komiteja, ZK Izvedna v petek so obravnavali izredno obširno problematiko iz tarifnih pravilnikov. Do roka v Sevnici predložili tarifne pravilnike prav vsi.

Razprava je pokazala, da niso vsa podjetja pravilno razumela načel naprednejšega nagrajevanja delavcev. Značilno za osnove, na katerih temeljijo izračuni skladov za osebne dohodek, je to, da so pri večini podjetij (14 od 19) naknadno popravili družbeni plan za tekoče leto. Pri večini so sicer popravili upravičeni. To pa vseeno kaže, da se podjetja rešeneje lotila izdelave planov šele potem, ko so jim okviri izračun pokazali, da jim bo šlo s sredstvi za osebne dohodek na temno.

Brez dvoma je to ena izmed izredno pozitivnih izkušenj za bodočo leto. Stimul podjetjem komisija pri OBLO ni priznala popravkov družbenega plana, ker so jih podjetja premalo utemeljila. Ostane jim torej še čas, da do seje zbora proizvajalcev, ki bo 25. junija, pripravijo boljše utemeljitve za spremembe svojih planov. Od 19 predloženih tarifnih pravilnikov jih je sposobnih za potrditve le 7, vsi drugi bodo deležni manjših in večjih popravkov.

Vsi tarifni pravilniki v občini so v bistvu naprednejši od dose-ganih. Pri nekaterih pa — na za- čudenje — odkrivamo vrsto nerazumljivih napak. Naj omenimo, da so nekateri uklinili plačevanje po učinku, drug pa sret do predvi- deli premijski pravilnik, niso pa za izplačilo premij dali na stran niš dinarja! Takih in podobnih napak je temeljita analiza komi- sije ugotovila še več. Vsem pri- zadedim so dali ustrezna priporo- čila, kako naj se pomanjkljivosti odpravijo. Zaključni sklepi strokovne komisije in sindikalne komisije, ki bosta na podlagi priporočil Zbora proizvajalcev potrje- vali predložene tarifne pravilnike, so taki, da janijo, da bo tarifna politika v občini pravičnejša od doseganega.

Na tej seji so se člani komiteja seznanili tudi z vrsto organizacij, sicerih vprašanj, izvolili so organi-

Spot nesreča zaradi starega streliva

Pred kratkim se je s stari- nabojem za vojaško puško poško- doval 16-letni F. S. iz Pristave 6 pri Novem mestu. France je tega dne našel na njivi »Dolines« več starih, zarjavelih nabojev za pu- ško. Ko je prišel domov, je na hodniku pred vrzani vrzati od- stranjeval krogle in zažgal neod- nodnik. V tem trenutku je eden iz- med nabojev eksplodiral in mu poškodoval prste na levi roki, za- radi česar je moral fant po zdrav- niško pomoč. Puh eksplozije je osredel po obrazu tudi njegovo 11-letno sestro Marijo, ki pa k sreči poškodb ni dobila.

Smrt v Lahinji

5. junija dopoldne so se igrali otroci ob Lahinji v Gradacu; pri tem je padel v vodo dvetletni Marjan Milavec in utonil.

Oganj zaradi otroških rok

8. junija popoldne sta 5-letna M. S. in 3-letna J. iz Vrhopolja pri S. in zanetili ogenj v vinskem hrastu. Isar Karla Hudoklina iz Gor. Vrhopolja št. 25. Hram je bil ločen, pokrit s slamo. Razena hrana so zgorjele tudi vse premlečine, tako da je škoda približno 400 ti- sočakov.

OBVESTILO

23. nadaljevanje podlistka »Re- volucionarno gibanje na Dolenjskem« bomo zaradi tehniških ovir objavili v prihodnji številki.

UREDNISTVO

RAZPIS

Komisija za sprejemanje in odpovedovanje delovnih razmerij

SGP »PIONIR« NOVO MESTO sprejme takoj:

več administrativnih uslužbencev ali uslužbenk več javencev zidarske in tesarske stroke

Vajencim imajo vso oskrbo v prvem letu učenja brezplačno. Pisemne ponudbe pošljite na gornji naslov do 30. junija 1959.

V tem tednu nabiramo

Cveteje lipe (220 din), rdeče deteljice (100 din), kamilice — samo cele glavice (500 din), bezga — osut (200 din).

Liste šmarnice (150 din), gozde jagode (100 din), jetrnika (150 din), slezenovca (180 din), melise (140 din), ozkolistnatega trpotca (70 din), pekoče koprive (40 din), breze (22 din), hribske rese (500 din).

Rastlino koptnika s korenino (75 din), kravčeva mlečka (90 din), smolnice (40 din), melise (70 din), ženjkija — samo lepo zeleno sušen (130 din), vodne kreše (150 din), šentjanževke — kerznice (30 din).

Korenine arnike (350 din), trobentice (150 din), medvedovo tac (150 din), bodče neže — kompava (115 din).

Luble češminovih korenin (320 din), češminovih palic (63 din), krhlike (60 din).

ZIVINSKO SEJMIŠČE: srednji promet

USPEHI IN TEŽAVE TRGOVINE

Nadaljevanje s 1. strani)

čelki, Organizacijsko - politična trdnost posameznih združenj se mora v bodoče odražati predvsem v pogodbenem vezanju kmetijske proizvodnje in zbiranju tržnih presežkov. V kmetijski proizvodnji prihajamo namreč že v tako stanje, da se pri nekaterih proizvodih pojavlja problem vnovčenja. Prav glabo je razvita prodaja sadja in zelenjave po trgovinski mreži v okraju in številke pojasnjujejo, da le mi imamo količine omejenega blaga zajema trgovska mreža. Razumljivo je, da se večina prometa s tem blagom odvija neposredno med posameznimi proizvajalci in potrošniki, za kar pa je potrebno po naših občinskih središčih v bodoče smotrneje urediti tržnice.

V kolikor ni mogoče na hitro odpraviti in nadomestiti vse pomanjkljivosti v trgovinski mreži sprlo skopu odmerjenih investicijskih sredstev, lahko deloma pripomore zaposleni kader s prizadevanjem in smotrnimi organizacijskimi ukrepi. Z dobro voljo in iznajdljivostjo bo mogoče premostiti marsikatero vrzel.

Glede kadra v trgovini ni stanje prav nič zadovoljivo, kajti kadra primanjkuje. Na enega zaposlenega delavca je lani odpadlo v okraju povprečno 863.000 din mesečnega prometa, iz česar sledi, da v nekaterih strokah trgovine ne more biti povsem zadovoljiva postrežba. Za dopolnilno izobraževanje trgovskega kadra sta bila v pretekli poslovni dobi izvedena dva tečaja za visoko kvalificirane, en tečaj za kvalificirane delavce ter dva aranžerska tečaja v Novem mestu in Crnomlju. Viden uspeh aranžerskih tečajev se že kaže v sodobnejši urejenosti izložbah. Z

nadaljnim izobraževanjem kvalificiranega kadra s seminarji bo možno urediti in doseči moderniško prodajalno tehniko, kajti to zahteva nenehen proces širjenja asortimentov novih proizvodov.

Vključevanje mladine v trgovinsko stroko je na področju okraja dokaj različno. Najobčutnejša je potreba po moški mladini, kajti nekateri stroke potrebujejo izrazito moške prodajalce. To vprašanje je posebno pereče v Beli krajini, medtem ko je ponudba ženske mladine zadovoljiva, zlasti v Sevnici in Senovem. Novi upravni odbor Trgovinske zbornice bo moral polagati vsa pozornost na ureditev in razvoj vavjenske šole za trgovinsko stroko v Brežicah. Pouk v tej šoli je namreč skrajno otežkočen, ker so v eni in isti stavbi trgovska in obrtna šola, internat, kuhinja, menza ter skladišča. Kapaciteta šole je zaradi zasedbe internata znižana na 120 učencev, medtem ko je znašal vpis vavjencev za spomladansko izmeno 189.

Skupščina je tudi ugotovila, da se pojavlja pri nekaterih podjetjih potreba po povečanju sklada obratnih sredstev. Slednje pa ne velja za tiste obrate, ki z lastnimi obratnimi sredstvi rešujejo tozadevne težkoče in kreditirajo v prekomerni višini gospodarske organizacije drugih strok. Opravičevanje nekaterih trgovinskih podjetij, češ da morajo kreditirati kupce, sicer jih bodo izgubili, ni utemeljeno in disciplina v finančnem poslovanju mora biti lastna slehernemu trgovinskemu podjetju.

Na zaključku občnega zbora je bilo izglasovano, da bo v bodoče trajala mandatna doba članov upravnega in nadzornega odbora dve leti. Izvoljen je bil tudi novi 17-članski upravni odbor, ki mu bo predsedoval Mirko Lenard.

Pri kritični oceni poslovnega poročila kakor tudi razprave na občnem zboru samem, je bilo

pomanjkljivo to, da sploh ni bilo omenjeno oziroma govorjeno o družbenem upravljanju v trgovini. Nujno bi bilo v 77 straneh dolgem poročilu vsaj eno stran — če ne več — posvetiti analizi in oceni dosežkov in pogledu družbenega upravljanja v trgovinskih podjetjih po novomeškem okraju. Nehote se poraja misel, če niso morda potrošniški sveti in njih delovanje odmrinjeni in dušeni ravno od tam, odkoder bi moralo izhajati gibalno za najobčutnejšo pozitivitev. Slednje naj bi bilo v opozorilo novo izvoljenemu upravnomu odboru, ki naj bi pri odločavi predloga za okrajni ljudski odbor glede reorganizacije trgovinske mreže na območju okraja proučil stališče, če ni smotrnejše namesto odvisnih režijskih in upravnih stroškov prekiniti s prakso »potrebne lokalne konkurence« ter da bi po združitvi trgovinskih podjetij v posameznih krajih prevzeli to funkcijo potrošniški sveti!

B. P.

Končno, uspeh!

Obeta se najboljša povojna letina — Pšenice ne bomo več uvažali

Prva poročila so tu. V Makedoniji in v južnih krajih Srbije so te dni začeli žeti pšenice. Res, da je letina zgodnja, saj žanjejo 15 dni prej kot običajno. Pa to konec koncev niti ni tako važno; zanimajo nas predvsem cenitve strokovnjakov. Le-ti pravijo, da vse kaže, da bo pridelek italijanske pšenice v teh krajih v povprečju presegal 40 stotov na hektar. Torej se obeta zelo dobra letina in napovedi podpredsednika zveznega izvršnega sveta Aleksandra Rankovića niso brez osnove, ko je dejal, da upamo, da bomo v letošnjem letu izpolnili dober del nalog, ki smo jih s perspektivnim načrtom za razvoj gospodarstva in kmetijstva postavili šele za leto 1961.

Po podatkih pa so se nekoliko zmanjšale površine, posejane za drugimi industrijskimi rastlinami. Kaže, da bo sončnic manj. Verjetno zaradi tega, ker so kmetovalci spoznali, da jim je bolj donosno sejati koruzo, seveda hibridno koruzo, ki daje neprimerno večji pridelek. Zato pa bo morda nekoliko manj oljka. Obenem nas ta stvar opozarja, da bo treba pridelovalce sončnega semena in sploh drugih oljčnih semen bolj nagradjevati. K temu bi dodali še to, da v Jugoslaviji letos tudi sadna in vinska letina ne bo slaba. S sadjem bo slabše edinele v Sloveniji, kjer je poseba uničila precej cvetja. Vendar, če bo vse tako, kot pričakujemo, moramo že sedaj razmišljati, kam bomo vskladiščili vse te prideleke. Na to stvar je v skupščini opozoril tudi zvezni sekretar za blaginjo promet Marjan Brecej. Kam s pridelkom, bo vprašanje, ki nas bo čez nekaj mesecev resno skrbelo, če ne bomo pravočasno pripravljali vseh razpoložljivih prostorov za shranjevanje pridelkov. Za naš trg in sploh za ustanove in gospodarske organizacije, ki se s tem ukvarjajo, bo to zelo težaven izpit, saj bo zahteval organizacijo vseh njihovih sposobnosti in sil, da bi stvar ugodno rešili.

Seveda letina ni prineslo lepo vreme. Časi, ko je bila letina odvisna samo od tega, ali bo dovolj dežja in zopet dovolj sonca, se počasi umikajo sodobnemu in naprednemu obdelovanju zemlje, kjer agrotehniko premaguje narava. V jeseni 1958 je bilo zasejano v italijanskimi sortami pšenice nekaj več kot 300 tisoč hektarov njiv. V jeseni 1957 smo zasejali z italijanskimi sortami komaj 50 tisoč hektarov. Če bo letina taka, kot kažejo prve ugotovitve na že požetih njivah, potem se lahko zgodi, da bomo letos prvič pridelali ves potrebni kruh doma. Kolikšnega pomena je to za naše gospodarstvo, si takole brez podrobnjših računov težko predstavljamo. Na milijone deviznih dinarjev bi v tem primeru lahko porabili za druge nakupe v tujini. Mimo tega pa je zelo uspešna tudi pomladanska setev. Opravljene so bile zadovoljive priprave in letos je bilo porabljenih 820 tisoč ton umetnih gnojil, medtem ko je bilo lani vrženih spomladi v zemljo le 780 tisoč ton te prepotrebne hrane za zemljo. Načrt je predvideval, da bomo spomladi s hibridno koruzo zasejali 550 tisoč hektarov. Po podatkih do prve polovice maja je bilo kontrahirano koruze na površinah, ki so nekaj večje kot 470 tisoč hektarov. Torej smo s hibridno koruzo bržčas posejali predvidene površine, če ne celo več.

In končno še beseda o živinoreji. Stevilo goveda se je v jugoslovanskem povprečju in v primerjavi z začetkom lanskega leta povečalo za 3 odstotke, svinj za 34 odstotke, ovac pa je za 5 odstotkov več kot lani. To je prav lep uspeh, če upoštevamo lansko pomanjkanje svin in sploh krmilnih rastlin. Toda pristaviti moramo, da se je stevilo goveda povečalo le v nekaterih področjih države, na primer v Vojvodini, v Sloveniji pa ga je celo za 5 do 6 odstotkov manj kot lani, kar se možno pozna na mesnem trgu. Ker travniki obetajo precej svin, bo treba najstrožje izvajati predpis o prepovedi klanja telet, kajti stalež goveda je treba za vsako ceno povečati, če hočemo zagotoviti mestom in industrijskim središčem redno preskrbo z mesom. Mimo tega pa pomeni izvoz živine zelo važno postavko v naši zunanjetrgovinski bilanci.

Se naš zaključek. Če je vse tako, kot povedo številke, in kaže, da je, potem bomo letos pridelali doslej največje količine nekaterih kmetijskih pridelkov v povojnih letih.

K uspehom, ki si jih obetamo, je veliko prispevala tudi mehanizacija, saj je letošnji pomlad delalo na poljih že 28 tisoč traktorjev. Zato smo lahko globoko preorali 80 odstotkov predvidenih površin, medtem ko smo leto prej z globokim oranjem dosegli le 60 odstotkov predvidenega načrta. Ko že govorimo o setvi, naj povemo, da tudi sladkorna pesa obeta, da bo zelo debela. Predvidevali smo, da jo bomo posadili na 94 tisoč hektarjih. Do 1. junija so bile sklenjene pogodbe za odkup pridelka za 80

106 potrjenih - drugi čakajo

Tarifna vprašanja bomo nenehno urejali, vendar je že letošnje leto resnična prelomnica v dolgoletnih naporih za pravičnost nagrajevanja po učinku dela

V ponedeljek 15. junija je bilo pri OK ZKS Novo mesto posvetovanje o problemih tarifnih pravilnikov. Udeležili so se ga razen sekretarjev osnovnih organizacij večjih podjetij tudi sekretarji občinskih komitejev ZK in člani okrajnega komiteja.

Kratek pregled sedanjega stanja tarifnih pravilnikov je podal tov. Ludvik Kebe. Ugotovil je, da so novi tarifni pravilniki v veliki večini pod velikega truda uprav

podjetij, posameznih komisij, sindikatov ter samoupravnih organov in podjetij. V mnogih podjetjih so z novimi pravilniki uvedli nove, naprednejše oblike nagrajevanja. So pa tudi izjeme.

Poročevalec in prisotni so v razpravi ugotovili vrsto nepravilnosti. Opažen je bil pojav, da so neopravičeno zviševali tarifne postavke po raznih podjetjih. Ponekod so nesorazmerno dvignili tarifne postavke le ljudem iz vodstva podjetja in okemu kroga okoli vodstva. Pri kritični teži pojavnosti ne gre za uveljavljanje uravnilovke, temveč le za pravilna razmerja posameznih kategorij delavcev. Osnovna napaka pa je bila, da so skoraj vse tarifne pravilnike delali za zaprtimi vrati. Vodstva podjetij še vedno vse premalo tolmučajo svoje ukrepe delavcem. Podjetja sičre predvidevajo več del po učinku, podatki za prvo četrtletje pa kažejo 2,9% padca dela po učinku in gospodarski načrt podjetja. Kjer so ti popravki stvarni in napredni, so vsakakor vredni upoštevanja. Mnogo »planerjev« pa se je zapeljalo — za sredstva osebnih dohodkov jim je zmanjkalo od 100.000 do več milijonov dinarjev. Takrat so seveda posegali v sklado s tem načeli gospodarsko moč podjetja.

V okraju so v glavnem vsi tarifni pravilniki oddani. Le 15 gospodarskih organizacij jih še ni prineslo na svetlo. Potrjenih je že 106 tarifnih pravilnikov, drugi pa še čakajo — ali so bili ali pa še bodo vrnjeni podjetjem v popravek. Nekaterim podjetjem jih bodo občinske komisije mo-

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Na zadnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine, ki je bilo v četrtek 11. junija, je skupščina razpravljala o politiki in delu zveznega izvršnega sveta v preteklem letu. Ekspozje je imel podpredsednik ZIS tovariš Aleksander Ranković.

Med drugim je ugotovil, da so se v preteklem letu okrepile tako materialne kot moralne koristi vseh delovnih ljudi naše dežele in s tem se je krepla tudi enotnost okrog izgradnje naše svobodne socialistične družbe. Na osnovi takih izkušenj in spoznanj moramo ob letošnjem letu uresničevati predvsem dve nalogi: 1. izpopolnjevanje in dopolnjevanje ustanove naše družbene ureditve; 2. skrbeti za nadaljnjo izgradnjo gospodarskega sistema.

Izpopolnjevanje sistema

V družbeni ureditvi moramo zagotoviti enoten in samostojen mehanizem, ki bo omogočil evidenco in nadzor nad proizvodnim poslovanjem podjetij in evidenco nad drugimi nosilci družbenih sredstev. Tu so mišljena sredstva, s katerimi razpolagajo okraji, občine, zdravstveni zavodi, zavodi za socialno zavarovanje in podobno. Takšen mehanizem je nujno potreben, če hočemo, da bomo lahko na konkretnih podatkih ugotavljali tudi slabosti ter ob tem izluščili potrebne ukrepe za nov napredek. Prav tako je važno izpopolnjevanje nadzorstva nad izpolnjevanjem ustave in sploh zakonitosti vseh činiteljev, ki izdajajo predpise. Zagotoviti je treba tudi popolnejšo zaščito samoupravnih pravic politično-teritorialnih skupnosti, z drugo besedo okrajev, občin in drugih družbenih organov.

Mnogo podjetij je ob izračunih fondov za osebne dohodeke popravljalo družbene plane. Tako se je pokazalo, da so šele težave okoli tarifnih pravilnikov gale ponekod nove poročila na gospodarski načrt podjetja. Kjer so ti popravki stvarni in napredni, so vsakakor vredni upoštevanja. Mnogo »planerjev« pa se je zapeljalo — za sredstva osebnih dohodkov jim je zmanjkalo od 100.000 do več milijonov dinarjev. Takrat so seveda posegali v sklado s tem načeli gospodarsko moč podjetja.

V četrtek 25. junija, bodo v prostorih novomeške osnovne šole odprli veliko razstavo dejavnosti organizacij Ljudske tehnike našega okraja. Ze zdaj opozarjamo na zanimiv prikaz peštre in obsežne dejavnosti 45 društev LT v okraju, ki imajo skupaj nad 11.280 odraslih in mladih članov. Zaradi izredno lepih uspehov v tehnični vzgoji ljudstva in dosežene množičnosti je dobila okrajna organizacija Ljudske tehnike na zadnjem kongresu LT drugo nagrado. Pravkar je bilo za ključeno tekmovanje vseh pio-

Kratke iz Bele krajine

Poslovna zveza v Crnomlju sklepa z zadrugami pogodbe za odkup in pitanje telet, te pa jih sklepajo s kmeti. Zadrugre bodo vsa za pitanje sposobna teleta oddale v pitališče, ki bo predvi-

doma pri posestvu »Mestni log« v Metliki ali pri KZ Metlika. Letni plan pitanja telet za naslednja leta je 1900 glav. Kar jih ne bo moglo sprejeti pitališče, jih bodo pustili na pitanju pri kmetih.

Pred razstavo Ljudske tehnike

V četrtek 25. junija, bodo v prostorih novomeške osnovne šole odprli veliko razstavo dejavnosti organizacij Ljudske tehnike našega okraja. Ze zdaj opozarjamo na zanimiv prikaz peštre in obsežne dejavnosti 45 društev LT v okraju, ki imajo skupaj nad 11.280 odraslih in mladih članov. Zaradi izredno lepih uspehov v tehnični vzgoji ljudstva in dosežene množičnosti je dobila okrajna organizacija Ljudske tehnike na zadnjem kongresu LT drugo nagrado. Pravkar je bilo za ključeno tekmovanje vseh pio-

KZ bodo odkupovale teleta za pitanje po 180-190 din za kg. Pri tem se pojavljajo težave zaradi bližnje hrvaške meje, kjer preprode o klanju telet ne velja, pa tudi Hrvatje jih odkupujejo dražje — po 240 din za kg. Enake težave ima Poslovna zveza z našimi sosedi zaradi gozdne takse, umetnega osemenjanja in še drugih stvari.

Na Kolpi pri Vinici je začelo 14. junija graditi Turistično olepševalno društvo Crnomelj plavalni bazen — kopališče za staro in mlado ter vikend naselje. Delo vodi tehnični štab šestih ljudi, pri gradnji pa pomagajo prostovoljnim delom delovni kolektivi in sindikalne organizacije. Po predračunu bi gradnja tega objekta stala 7,5 milijonov dinarjev, zaradi dela v lastni režiji in prostovoljnega dela pa se bodo stroški znižali na 5 milijonov dinarjev. Za zdaj ima Turistično društvo za gradnjo na razpolabo že 1.600.000 dinarjev, ki so jih prispevala podjetja, iz zveznega proračuna so dobili iz sklada za izboljšanje pogojev letnega dopusta 800.000 din, zemljo na kateri bo objekt stal pa bo dal ObL.O. Letos bodo zgradili splav z bazenom, sanitariji, pristop k vodi, garderobo in zajeli pitno vodo, prihodnje leto pa bodo nadaljevali z gradnjo bifeja, športnih igrišč, vikend hišic in ostalega. Vikend hišice bodo gradila podjetja za svoje delavce in uslužbence, ki bodo lahko tu preživel letni dopust.

ZA NAŠE ZDRAVJE IN PROTI ZAOSTALOSTI

V nedeljo 7. junija je bila v Novem mestu okrajna skupščina Rdečega križa. V poročilih in razpravi so bila obdelana vsa vprašanja, ki zajemajo delo Rdečega križa. Organizacija ima obsežne naloge, ki pa jih lahko na kratko označimo s enim stavkom: boj za ohranitev zdravja. Ta pa je pri nas hkrati tudi boj za zaostalostjo, lahkovernostjo in starokopitnostjo. Za doseg tega cilja ima RK razna predavanja, pomoči potrebnim pa daje podporo. Vzgoja ljudskih množic je težka in napreduje počasi.

MALE ASANACIJE

Z izboljšanje splošnih in zdravstvenih razmer oziroma za odstranitev pomanjkljivosti, kar pomeni beseda asanacija, (urejanje kapnic, vodnjakov in drugega) je bilo v letu 1954 porabljenih 2.936.000 dinarjev družbenih sredstev. Ta sredstva so iz leta v leto padala in so znašala lani le še nekaj nad 1 milijon dinarjev. V zadnjih dveh letih je bilo asaniiranih 24 objektov, zgrajenih pa 29. Od leta 1954 do danes je bilo v male asanacije vloženi 34,5 milijonov dinarjev. Od te vsote je manj kot 10 milijonov družbenih sredstev, ostalo pa so v raznih oblikah prispevali razšani. V razpravi je bilo predla-

gano, da naj v bodoče občinski ljudski odbori vložijo še več sredstev v male asanacije, ker le-te precej prispevajo k zdravju vaščanov.

BOJ PROTI ALKOHOLIZMU

Boj z alkoholizmom je v našem vinorodnem okraju težak. V poročilu in razpravi je bilo poudarjeno, da starih alkoholikov nima smisla prevzgajati in da se RK niti ne bo bojeval za popolno abstinenco. Pač pa je treba ohraniti mladino pred to boleznijo. Ze v šolah je treba navajati učence na sadne sokove in druge brezalkoholne pijače, da jih bodo že zdaj vzljubili, in tudi kasneje piti raje kot alkohol. Velika ovira v tej borbi so seveda visoke cene brezalkoholnih pijač.

ČLANSTVO: 21 Odstotkov PREBIVALSTVA

V letu 1957 je bilo v našem okraju vključenih v RK 10.722 članov in 8336 podmladkarjev ali 21 odst. prebivalstva. Po ukinitvi okraja Trbovlje se je ta številka zvišala na 22.540 članov in 13.560 podmladkarjev, kar predstavlja 22 odst. prebivalstva V predpisih o članstvu

pa je opaziti pomanjkljivost, kajti podmladkar, ki okoli 14. leta starosti konča šolo, nima povezave z RK do 18. leta, ko dobi pravico, da postane redni član organizacije. Tu bo treba najti neko rešitev.

BOJ PROTI ALKOHOLIZMU

Boj z alkoholizmom je v našem vinorodnem okraju težak. V poročilu in razpravi je bilo poudarjeno, da starih alkoholikov nima smisla prevzgajati in da se RK niti ne bo bojeval za popolno abstinenco. Pač pa je treba ohraniti mladino pred to boleznijo. Ze v šolah je treba navajati učence na sadne sokove in druge brezalkoholne pijače, da jih bodo že zdaj vzljubili, in tudi kasneje piti raje kot alkohol. Velika ovira v tej borbi so seveda visoke cene brezalkoholnih pijač.

VZGOJA V ZDRAVSTVO

Iz poročila zdravstveno-vzgojne komisije je bilo videti, da je imela ta komisija v zadnjih dveh letih 263 predavanj, 65 tečajev, 5 seminarjev in 165 filmskih predstav o raku, higieni v kmečki hiši in na vasi, darovanju krvi itd. Tečajev za žensko mladino je obiskovalo nad 790 deklet, tečaje za fante so imeli v okviru predvojaške vzgoje, po tovarnah pa so predavali o higieni dela ter o preprečevanju nezgod in obratnih bolezni.

SE O RDEČEM KRIŽU

Rdeči križ je s pomočjo Zavoda za socialno zavarovanje že poslal in še pošilja otroke na okrevanje na Debeli rtič, kjer so dogradili klimatsko okrevališče. Letos pa je dal OLO Novo mesto v upravljanje RK tudi počitniški dom v Pazanu, kamor že pošiljajo otroke na letovanje. Tukaj bodo na okrevanje socialno in zdravstveno ogroženi otroci.

Z uveljavljanjem ustreznih zakonov, zlasti pa zakona o razdelitvi dohoka gospodarskih organizacij smo močno utrdili delavsko samoupravljanje. V lanskem letu se je razširila pravica delovnih kolektivov na gospodarjenje z dobršnim delom (44 odst.) vseh ustvarjenih sredstev. To je povečalo zanimanje za delo in za boljše izkoriščanje strojev itd. Lansko leto smo prvič uporabljali omejeni zakon in pomeni to leto prilagojevanje gospodarskih organizacij novim pojemom poslovanja. Ker imajo podjetja že določene izkušnje in so delavski sveti dokazali, da so povsem sposobni samostojno odločati o razdelitvi čistega dohodka, lahko v letošnjem letu pričakujemo toliko večje uspehe.

Delegati občinskih organizacij na skupščini

Največ uspeha je imela komisija pri zdravstvenih vzgoji mladine. Otroke je treba učiti tako, da že iz navade store prav. Ni so redki primeri, ko potem doma opomni otrok starejše: »Tako se ne sme!»

Pri zdravstvenih vzgoji so komisiji precej pomagali prisvetni delavci in zdravniki. V razpravi pa je bilo poudarjeno, da bi pritegnili k zdravstveni

Ob dosedanjem delu je poročal predsednik okr. odbora RK ing. Ivo Zobec

vzgoji še več zdravnikov ter da bi učitelji in zdravniki složno delali.

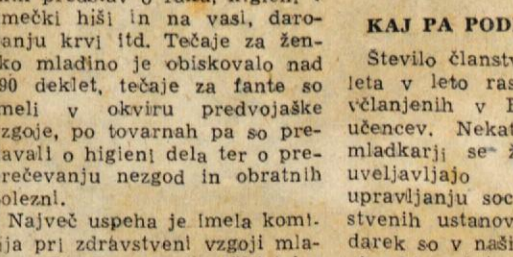
KAJ PA PODMLADKARJI?

Stevilo članstva podmladka iz leta v leto raste in je danes včlanjenih v RK že 82 odst. učencev. Nekateri bivši podmladkarji se že kar uspešno uveljavljajo v družbeni upravljanju socialnih in zdravstvenih ustanov. Največji poudarek so v naših šolah dali higienim aktivom in kotičkom. Podmladkarji so tudi zbirali sadje, oblačila, pripravljali za mlečno kuhinjo sadne sokove in drugo. Na sestankih in pri pouku so govorili o splošni negi, krepitevi telesa, higieni, zdravju, nevarnih nekulturnih razvadah, obliki, obutvi, pravilni prehrani in še in še.

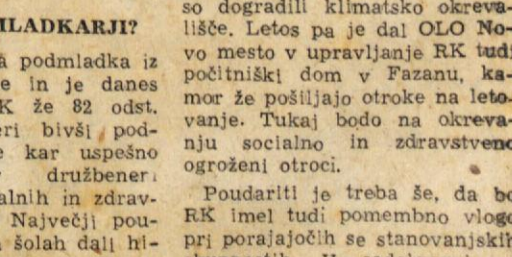
Pri letošnjem delu nikakor ne bomo smeli prezreti bistvene naloge, to je razširjanje različnih oblik združevanja, zlasti poslovnega združevanja v gospodarstvu. Nekaj takih združenj je bilo že ustanovljenih in sodelovanje gospodarskih organizacij pri proizvodnji je pokazalo, kako utemeljeno je tako sodelovanje. Zbornice in druga gospodarska združenja se bodo morala tej nalogi kar najbolj posvetiti. V poročilu zveznega izvršnega sveta je bilo govora še o urejanju stanovanjskih odnosov, o šolski reformi ter o pomembnem sodelovanju Jugoslavije z drugimi deželami.

Delegati občinskih organizacij na skupščini

Ob dosedanjem delu je poročal predsednik okr. odbora RK ing. Ivo Zobec

Ob dosedanjem delu je poročal predsednik okr. odbora RK ing. Ivo Zobec

PRED IV. KONGRESOM ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

Drobne iveri - jeklena vez

40-letnico KPJ in SKOJ proslavljamo. Stevilni stari komunisti so nam preko tiska in radia pripovedovali o predvojnem in medvojnem delovanju Partije med ljudstvom. Njeno delovanje ni le v slavni zgodovinski preteklosti. Partija pomeni še vedno našo sedanost in bodočnost. Prihodnji teden bo IV. kongres Zveze komunistov Slovenije. Proslava 40-letnice ustanovitve Partije se za komuniste nadaljuje v izpolnjevanju vsakodnevnih velikih in malih nalog in se združuje s predkongresnimi pripravami. Kaj delajo komunisti v proizvodnji, smo se vprašali tokrat, preden smo šli na pot.

Komunist Staneta Voglarja in Franja Djurišiča smo »pogledali« v njihovih delovnih mestih. Oba delata v črnomeljskem Beltu. Črna v obraz, kot vsi litarji, in zamašenih rok, sta pripovedovala:

»Naša partijska organizacija šteje 36 članov. Po združitvi, ko je iz male litarne in nekdanje tovarne učil s pomočjo investicij zrased naš BELT smo začeli, da se kolektiv deli na dva tabora. Komunisti smo s vztrajnim tolačenjem to odpravili. S pomočjo občinskega komiteja smo odpravili tudi medsebojna trenja med vodilnimi uslužbenci. Zaradi nizke storilnosti nismo dosegli proizvodnih planov. Preusmerili smo proizvodnjo. Leta 1957 je bil bruto proizvod enega delavca 878 tisoč dinarjev, lani pa že več kot 1 milijon 400 tisoč dinarjev.

Polproletarci so tudi pri nas težko vprašanje. Ker so med njimi tudi komunisti, smo pričeli najprej pri njih. Ta boj še traja, vemo pa, da ga bomo uspešno zaključili.

Tovariši pripovedujeta. Njune besede so skope. Iz njih diha moč in odločnost, taka, kot je živela v srčih komunistov v času NOB, takrat, ko so komandanti pred bojem šteli naboje in računal, koliko jih sme izstreliti vsak borec.

Težko vprašanje je beganje delovne sile. Lani je v našo tovarno prišlo in odšlo iz nje 47 odstotkov zaposlenih. V litarini so se menjali vsi delavci. Vzrok so težki pogoji dela. Zato smo predlagali za litarstvo obrat boljše plače. Delavsko samoupravljanje je bilo do lani le neke vrste formalnost.

Leta 1960 mednarodni sejem embalaže

Zvezni odbor za organizacijo mednarodnih sejmov embalaže že resno proučuje možnost, da bi bil naslednji, IV. mednarodni sejem embalaže že v drugi polovici naslednjega leta v Ljubljani. Sejem bi moral biti šele čez dve leti, vendar bo zaradi velikega zanimanja za razne stroje in izdelke na letošnjem III. sejmu verjetno že naslednje leto.

Seminar za mlade komuniste

Petdnevni seminar za 40 mladih komunistov iz vse Bele krajine se bo začel 28. junija v Dijskem domu v Črnomlju. Predavanja bodo taka, da bodo vsi noviji člani dobili osnovno znanje, ki ga mora imeti vsak član ZK. Seminar bo organiziral in finansiral Okrajni komitej ZK, ki bo prisrčno tudi predavateljski kader.

Sevniški pionirji na RTV Zagreb

Pionirji osemletke iz Sevnice so združeni v pionirskem oddelu »Slavo Kladike«. Imajo celo vrsto dejavnosti, ki jih zapolnijo skoro vse prosti časi. V raznih kroških je vključenih kar 700 pionirjev. Med najpogostejšimi sekcijami je brez dvoma pionirski pevski zbor, ki ga vidimo na sliki. Ti mladi slavci so v čast 40. obletnice KPJ in SKOJ že uprizorili celovečerni koncert v Sevnici, pretekli teden pa smo jih dopoldan videli zbrane na postaji v Sevnici. »Kam pa, fantje in dekleta?« — »O, mi gremo v Zagreb, nastop imamo pri Radio-televiziji v Zagrebu.« Res so bili namenjeni tja. Imeli so polne malne volje in poguma, k vsemu temu pa moramo upravičeno pristeti tudi precej-

Zadevo smo uredili lani, ko smo volili nov delavski svet. Poskrbeli smo, da so kandidiral pravi ljudje. Uvedli smo razna poročila, ki jih prejemajo člani Delavskega sveta in Upravnega odbora, tako da imajo zdaj vedno pregled nad stanjem v tovarni. Napake odpravljamo odlej preden povzročijo škodo. Izplačevali smo veliko število nadur. Partijska organizacija je zadevo preiskala. Sedaj izplačujemo nadure šele nato, ko smo jih preverili.

500 tisoč dinarjev nam je ostalo po izplačilu rednih plač in gibljivega dela za leto 1958. Partijska organizacija je predlagala, naj jih podjetje izplača v obliki posebnih nagrad onim, ki so plačani na uro, ker delajo na delovnih mestih, ki se ne dajo plačati po učinku in tako tovariši niso imeli možnosti večjega zaslužka.

Ena četrtina članov Delavskega sveta in ena polovica članov upravnega odbora ter

vodstva sindikalne podružnice je komunistov. V tovarni smo komunisti voditelji akcije za varčevanje surovin, mi rešujemo osnovno problematiko v tovarni. Imamo ljube ljube, ko

komunist, je vzgled vsem delavcem v tovarni. Obratovodja kovinskega obrata Leopold Jelenič, tudi komunist, ima pri vseh delavcih velik ugled. Takih primerov je še mnogo. Zdej pripravljamo nov tarifni pravilnik. Za 40-letnico KPJ in SKOJ bomo imeli slavnostni sestanek osnovne organizacije

Zveze komunistov. Sprejeli bomo 6 novih članov, mladih delavcev.

Jože Grgurč, komunist iz »Belokranjke« Črnomelj: »Ko smo pričeli, smo bili komunisti iz podjetja povezani v osnovni organizaciji na terenu. Tam se nismo mogli razživeti, nismo mogli govoriti o vprašanjih, ki so bila za nas važna. Čutili smo potrebo po svoji organizaciji in smo jo ustanovili. Danes ima naša partijska organizacija, čeprav je še mlada, položaj v rokah. Delavke čutijo vpliv komunistov. Anica Lakner, komunistka, je med najboljšimi delavkami, tudi druge komunistke so vzgled delavkam. Zapriost vase, ki nam je škodovala, smo odpravili. Usmerili smo svojo dejavnost v gospodarska vprašanja, ki se porajajo v podjetju. Na sestankih razpravljamo o proizvodnji o normah in drugem.

xxx

To so drobne iveri iz življenja in dela komunistov. Ko so govorili, so se njihove besede izgubljale v ropotu strojev. Delavci so prekinjali naš pogovor, ko so prihajali k njim po nasvet. Te drobne iveri pa so jeklena vez, ki spaja našo preteklost, sedanost in bodočnost. To je Partija, takšna kot jo pojmujemo naši ljudje.

M. J.

Dolg padlim tovarišem

Obisk pri najboljši organizaciji Zveze borcev v okraju

Ko smo v predmestni šteti lki »Borca« brali, da je senovska organizacija Zveze borcev trenutno najboljša v novomeškem okraju (tudi v bivšem trboveljskem okraju je bila najboljša), smo menili, da bi tudi v našem tedniku nekoliko opisali delo, dosedanje uspehe pa tudi naloge, ki še čakajo to organizacijo.

Tov. Karl Šterban, predsednik ObLO Senovo, pravi o tej organizaciji: »Blizu 500 članov, kot jih že skoro šteje celotna občinska organizacija ZB, predstavlja močno politično oporo v družbenih, političnih in gospodarskih organizacijah v občini, v delavskem in družbenem upravljanju, ki je v senovški občini razmeroma močno razgibano. To, da večina bivših borcev, današnjih članov ZB, aktivno posega v politično in družbeno življenje, da se njihov vpliv in beseda močno uveljavlja v gospodarstvu in v delu množičnih organizacij, da niso samo opazovalci našega družbenega, socialističnega napredka, temveč soustvarjalci, že to dejstvo samo je dober dokaz, da je tudi organizacija močna.«

Tov. Alojz Večko, dolgoletni predsednik ZB na Senovem, pa je povedal: »Seveda je še vedno nekaj ljudi, ki stoji izven organizacije ZB, največkrat iz neutemeljenih razlogov, ali pa se jim prej morda res nismo znali pravilno približati. To so stvari, ki jih je treba še urediti. So pa tudi taki člani, ki iščejo pri organizaciji samo materialne koristi. Vzemimo vas Kostonjek na robu senovske občine. Večina članov se je v tej vasi

vkjučilo šele lani, ko je brestaniška osnovna organizacija ZB brezplačno delila tekstilne izdelke za svoje člane. Sedaj je pa spet težava s pobiranjem članarine.

Med uspehi, ki jih lahko pripisujemo organizaciji ZB Senovo, je zlasti vzorna srb za 38 otrok padlih borcev in žrtv fašističnega nasilja, kolikor jih je še ostalo v uku ali šoli. Ta skrb je zlasti v tem, da ti otroci prejemajo vse zakonite prejemke, da imajo stalni nadzor in pomoč v učenju, v šoli in doma. V učnih uspehih ti otroci nič ne zaostajajo v primeri z drugimi otroki. Organizacija je skrbela za redne posvetovalne sestanke tako z otroki padlih borcev kot njihovimi materami oziroma skrbniki. Takšni sestanki so bili zelo koristni. Kot vsa leta, je tudi lani bilo več otrok na letovanju v okviru okrajnih organizacij.

Med zelo delovnimi je bila tudi komisija za zgodovinsko dejavnost ter komisija, ki je imela nalogo posvečati skrb bolnim članom.

Zgodovinska komisija je nadaljevala delo na kroniki tega industrijskega kraja med NOB, Senovski deli kronike je v osnovi že gotov, treba ga pa bo še dopolniti, nekatere dogodke iz nedavne zgodovine močneje ilustriirati ter zlasti obdelati snov, ki zajema zgodovinski prispevek k tej kroniki za Brestanico. Zbirajo tudi zgodovinsko gradivo, seveda so to le začetki.

Skrb za borce, urejanje njihovih zakonitih pravic, pomoč v bolezni, urejanje vprašanih priznanj delovne dobe med NOB — to so bile preostale naloge, ki jih odbori osnovnih organizacij ter obč. odbor ZB niso zanemarjali, temveč jim poveljilo mnogo časa in dela. Spomeniški dejavnosti se je prav tako posvetila vsa potreba na skrb. Čeprav sedaj še ni mogoče uresničiti zamisli, da bi zgradili na Senovem kulturni dom v spomin na padle borec in žrtve tega kraja, svojega narča ZB še ni opustila.

Tudi v drugem delu, kot je organizacija proslav, sodelovanje z ostalimi organizacijami ZB, je senovska ZB pokazala vsoto potrebno aktivnost. Ze na prvi seji po občnem zboru so si novoizvoljeni odborniki zadali nove naloge, med katerimi je poglavitna ta, da še bolj vneto delajo na področju vseh 7 komisij, ki so pri občinskem odboru Zveze borcev. V delu komisij so tudi zajete vse glavne naloge, ki čakajo organizacijo. Ze na občnem zboru so sklenili, da bodo vključili v članstvo še one, ki stoji izven nje, zlasti pa bodo letos, ko proslavljamo 40-letnico ZKJ, pomagali, da se čimveč bivših borcev, ki doslej še niso vključeni v ZK, sprejme v to, za nas najčastnejšo organizacijo.

Na kraju še povejmo, da sta bila na občnem zboru te občinske organizacije javno pohvaljena za požrtvovalno delo pri vzgojnih in drugih vprašanih otrok padlih borcev tovarišica Desanka Koželjeva, predsednica komisije za otroke padlih borcev in žrtv fašističnega nasilja, ter Alojz Večko, Oba sta prejela lični diplomi za svoj trud in delo.

stritarji ter zlasti obdelati snov, ki zajema zgodovinski prispevek k tej kroniki za Brestanico. Zbirajo tudi zgodovinsko gradivo, seveda so to le začetki.

Skrb za borce, urejanje njihovih zakonitih pravic, pomoč v bolezni, urejanje vprašanih priznanj delovne dobe med NOB — to so bile preostale naloge, ki jih odbori osnovnih organizacij ter obč. odbor ZB niso zanemarjali, temveč jim poveljilo mnogo časa in dela. Spomeniški dejavnosti se je prav tako posvetila vsa potreba na skrb. Čeprav sedaj še ni mogoče uresničiti zamisli, da bi zgradili na Senovem kulturni dom v spomin na padle borec in žrtve tega kraja, svojega narča ZB še ni opustila.

Tudi v drugem delu, kot je organizacija proslav, sodelovanje z ostalimi organizacijami ZB, je senovska ZB pokazala vsoto potrebno aktivnost.

Ze na prvi seji po občnem zboru so si novoizvoljeni odborniki zadali nove naloge, med katerimi je poglavitna ta, da še bolj vneto delajo na področju vseh 7 komisij, ki so pri občinskem odboru Zveze borcev. V delu komisij so tudi zajete vse glavne naloge, ki čakajo organizacijo. Ze na občnem zboru so sklenili, da bodo vključili v članstvo še one, ki stoji izven nje, zlasti pa bodo letos, ko proslavljamo 40-letnico ZKJ, pomagali, da se čimveč bivših borcev, ki doslej še niso vključeni v ZK, sprejme v to, za nas najčastnejšo organizacijo.

Na kraju še povejmo, da sta bila na občnem zboru te občinske organizacije javno pohvaljena za požrtvovalno delo pri vzgojnih in drugih vprašanih otrok padlih borcev tovarišica Desanka Koželjeva, predsednica komisije za otroke padlih borcev in žrtv fašističnega nasilja, ter Alojz Večko, Oba sta prejela lični diplomi za svoj trud in delo.

Napredek v Makedoniji

V Makedoniji bodo v jeseni zasejali z visokodonosnimi sortami pšenice novih 50 tisoč hektarov ali dvakrat več kot lani.

Raven in Vrben, hidrocentrali, ki sta sestavni del mavrovskega hidro sistema, bosta začeli v kratkem poskusno obratovati. Ta dva nova vira električne energije bosta dala na leto kakih 25 milijonov kWh letno.

KOMISIJA ZA PROGRAM PROSLAVE NA LISCI

Je pričela delati in so že znani prvi osnutki te velike manifestacije v občini Sevnice. Računajo na visok donos udeležencev, v programu pa so v glavnem otvoritev ceste na Lisco, veliko zborovanje s kulturnim sporedom in odkritje spominske plošče. Računajo na udeležbo Invalidskega pevskega zbora iz Ljubljane, pihalne godbe železničarjev iz Zidanega mosta, pionirskega pevskega zbora iz Sevnice in vokalnega okteta iz Loke pri Zidanem mostu. Pri sestavi programa so upoštevali, da bo to razen zbora mladine v Podstenicah edina velika proslava v počastitev 40. obletnice KPJ in SKOJ, ki bo presegala meje občine in okraja. Priljubljena planinska postojanka in znan kraj iz časov narodnoosvobodilne vojne bo tako po dolgem času prizorišče snidenja starih borcev, ki so se po hribih med Sotlo, Savo, Savinjo in Vogljamu borili in krvaveli za našo svobodo. Lisca se neposredno tudi dotika slavne poti XIV. divizije na pohodu na Stajersko.

Spomenik žrtvam ustaškega pokolja

Prisjeka je majhna vasica pri Zumberku v Gorjančih, kjer danes ljudje pridno opravljajo svoja vsakdanja dela. Predzadnje nedeljo pa so prebivalci te vasi sprejeli in pozdravili mnoge tistih partizanskih borcev, ki so jim v vojnih letih nudili varna zatočišča. V tej vasi je bila leta 1942 skrita tudi partizanska bolnica, kjer so se zdravili težki ranjenci I. krškega odreda in Gorjanskega bataljona. Partizanska bolnica je vodil zdravnik dr. Ivan Pintarič, njegov pomočnik pa je bil znani brežiški zdravnik dr. Stanko Černeč. Ob sta bila pripravljena, da so ranjenci tu dobro skrili in zavarovali pred sovražnikom, posebno še, ker v vasi ni bilo izdajalca.

Toda vaj roške ofenzive je zajel tudi hrvaški dej Gorjanec. Tam so Italijanom pomagali Pavelčević ustaši. Ti so preko takratnega nemškega ozemlja iz Krškega polja pri Cerkljah vdrlj v Gorjance partizanov za hrbet in se 14. sept. 1942 iznenada približali partizanski bolnici v Prisjeki pri Zumberaku. Pri bolnikih je bil takrat zdravnik dr. Černeč z dvema sanitetskima pomočnikoma. Ustaši so se bližali bolnici, toda bili so preblebeni kot partizani s partizanskimi znaki. Zdravnik Černeč je zato šel preoblečenim ustašem, ki so navidez nosili s seboj tudi ranjence, nasproti, misleč, da so res partizani. Tako so lahko ustaši v bolnico ušli 18 težko ranjenih partizanov, zdravnika dr. Černeča in sanitetska pomočnika Milana in Marjo Gvozdanovič. Vse ranjene borce so ustaški banditi na zverinski način pomorili, zdravniško osebje pa so odpeljali s seboj in so jih v svojih besni in onemogli maščevalnosti čez nekaj dni ustrelili. Iz bolnice so se srečno rešili le raže ranjeni partizani, med njimi narodni heroj Stane Semič-Daki.

Na grobu teh ustaških žrtv so predzadnje nedeljo odkrili lep nagrobni spomenik, ki sta ga postavila občinska odbora ZB iz Samobora in Krškega v okviru proslav 40-letnice KPJ. Spominke svečanosti ob odkritju spomenika se je udeležilo precej gorjanskih borcev iz Slovenije in Hrvaške ter mnogo hrvaškega in slovenskega prebivalstva. Zbranim so govorili o svojih spominih na krvavo septembrsko tragedijo leta 1942 preživeli borci Gorjanskih partizanskih enot; Dragutin Burčič, kot predstavnik občinskega odbora ZB Samobor, ter članica CK SKH in zvezna ljudska poslanka Milka Kufrič.

takrat komisarka čete v bataljonu Josip Kraš. Izmed Slovencev so govorili takratni vodja bolnice dr. Ivan Pintarič in preživeli ranjenec Stane Semič-Daki, v imenu Glavnega odbora ZB pa se je občinskimi odborom ZB Samobor in Krško zahvalili za postavitev spomenika narod-

ni heroj Jože Borštnar, ki je med drugim v svojem govoru poudaril bratsko enotnost slovenskega in hrvaškega ljudstva, tako lepo in pomenljivo izpričano v skupni junaški borbi slovenskih in hrvaških enot NOB na področju Gorjanec.

NASOBISK

POMENIK Z IVICO ŽNIDARŠIČ, DELEGATKO ORGANIZACIJE ZKS OBČINE VIDEM-KRSKO

Delo med mladino

V njeni skromni sobici v šoli Leskovec pri Krškem se je pogovor, ko smo jo našli, kmalu razvil.

»Marca 1956 sem postala članica Partije. Kot učiteljica poučujem mladino in zato mi delo z njo še posebno prija. Udeležujem se v mladinski organizaciji, zato bi najraje govorila o delu z mladino. Občinske partijske konference,

ki smo jih v okraju pred nedavnim zaključili, so pokazale, da je prav to področje dela za vse komuniste zelo velikega pomena.«

»Prav, pa nam povejte kaj o tem.«

»Naša mladina je v zadnjih dveh letih nedvomno naredila velik korak naprej. Mnogi so storili za njeno politično-ideološko vzgojo, za vključevanje mladine v družbene organizacije, posebno v SZDL, in dosegli lepe uspehe pri delu v vaško mladino. Organizirali smo študij programskih načel in statuta LMJ v vseh aktivih

ter predavanje o izvoru religije in krščanstva.

Tudi športna dejavnost med mladino je živahna, saj imajo vsi aktivni svoja športna igrišča, ki so jih sami uredili in si nabavili športne rekvizite. Enako je v kulturnoprosvetnem delu. Vaška mladina z navdušenjem sodeluje. So primeri, ko pri uprizoritvi odrškega dela sodeluje 20 mladincev, kot je to v Zdobah. Mladinci sami pripravljajo igre v Podlogu, v Počbočju, na Rakci in drugo. Vaška mladina deluje tudi v aktivih mladinskega združenja, ki so že povsod ustanovljeni.

»Kako pa šolska mladina?«
Mladince navajamo k delu s pionirji. Na vseh osemletkah smo ustanovili mladinske aktivne. Mladinci delujejo kot voditelji raznih pionirskih krožkov. Pionirje pripravljajo na sprejem v LMS in so z njimi na vseh osemletkah temeljito preštudirali programska načela in statut LMI.«

»Kakšna je pomoč, ki jo nudi Zveza komunistov pri delu z mladino?«

»Naša povezava z občinskim komitejem ZKS je res dobra in nam je slednji mnogo pomagal. Slabše je z osnovnimi organizacijami ZK. V anketi, ki smo jo razpisali na seminarju mladinskih vodstev, je mnogo mladincev izrazilo željo, da bi postali člani ZK. Osnovne organizacije ZK so tu naredile zelo malo. Mladina marskateri vidi, zato mislim, da bi se komunisti morali vedno, na vsakem koraku zavedati, da so oni nosilci socialistične preobrazbe in to bi morali v praksi uresničevati bolj dosledno kot doslej.«

»Morda ne bo preveč, če vas vprašamo, kaj pričakujete od kongresa ZKS?«
»Pričakujem, da bo kongres dal kritično analizo dosedanjega dela in na tej osnovi nove naloge za nadaljnje delo komunistov ter da bo od nas zahteval, naj bomo odločni nosilci boja proti vsem napadom.«

Na obisku pri sosedovih

Mladinski aktiv »KRKE« uspešno tekmuje v počastitev IV. kongresa ZKS

V zgodnjih jutranjih urah smo večkrat videli skupine mladih deklet, ki so odhajale skozi vrata novomeške tovarne zdravil. Čas njih v oknu nasproti našega uzrlj obrazek v bel halji — vedeli smo, da so to delavke v tej tovarni, kaj več pa ne. Sosedje smo, pa se nismo poznali. Pretekli teden smo jih obiskali, da bi nam kaj povedale o svojem delu in življenju.

Ze pri vzhodu smo vprašali, če lahko govorimo s katero od deklet, ki tu delajo.
»A, narobe se zanimate za našo mladinsko organizacijo! Bomo takoj poklicali predsednico.«

In res. Se dovoljenje sefa proizvodnje, da jo smemo malo zmotiti od dela, in prišla je.

»Jaz sem Marija Gorenceva, predsednica aktivna LMS. Kaj pa želite?«
»Radi bi vedeli, kaj vaš aktiv dela in kako živite v tej tovarni mladi ljudje.« Pravi nič v zadregi in vsa veselja nam je začela pravit:

»Naš aktiv šteje 130 članov. Je eden najmočnejših v Novem mestu. Na sestankih, ki jih imamo enkrat mesečno, obravnavamo mladinsko problematiko. Sedaj bomo začeli tudi s političnimi predavanji. Tudi mi tekmujejo z ostalo mladino v počastitev kongresa ZKS. Ustanovili smo Društvo prijateljev narave, ki bo prirejalo izlete. Tam se bomo seznanili z zdravilnimi zelišči, kar nam bo koristilo pri vsakdanjem delu v tovarni. Športno se ne udeležujemo, pač pa imamo močno in dobro igralsko skupino.«

Medtem so poklicali normirca Marijana Kožuha, ki je v prostem času režiser in vodja igralske skupine.

»Povejte nam prosimo, kaj več o vaših igrarjih, o delu in tečaju igralske skupine.«
Od samega zadovoljstva, da se kdo zanima za njihovo igralsko, so se mu usta na široko raztegnila, nato pa je začel:

»Naša igralska skupina sestoji iz samih mladih ljudi, začetnikov, ki doslej še niso bili na odru. Imajo veliko veselja z igranjem in tako smo začeli. Nastudirali smo zgodovinsko dramo Črna žena, s katero smo se naprej pred-

Marija Gorenc in Marijan Kožuh: »Zdej bomo začeli tudi s političnimi predavanji. Vodstvo podjetja aktivu vsestransko pomaga.«

jo igralci službo ob nedeljah, ko bi morali nastopiti, dobe prost dan in tudi v denarju smo dobili pomoč. Tovarstvo nam je skupilo kompletno odsko razsvetljevanje.

»Kaj pa vaši načrti za v bodoče?«
»Na jesen se bomo lotili študija nove igre. Radi bi videli, če bi nam prisločili na pomoč tudi nekateri že vajeni igrarji iz vrst srednjega in višjega strokovnega kadra tovarne. Z denarjem, ki ga bomo zdaj zaslužili, bomo poskrbeli, da dobimo pravega režiserja od ED Dušana Jereb, čeloma ga bomo porabili za rekvizite in kulise, ostalo pa bo last našega mladinskega aktiva.«

In še in še je govoril o načrtih za prihodnost. Prav tako predsednica. Prijeto presenečeni smo bili nad vsem, kar smo slišali. Posebno pa nas je presenetila njihova prizadobnost tako za samo delo in napredek tovarne kot za uspeh mladinskega aktiva.

Dolenjska založba in njeni načrti

Okrajni ljudski odbor Novo mesto je 11. maja letos na skupni seji okrajnega zbora in zbora proizvajalcev sprejel odlok o ustanovitvi podjetja Dolenjska založba. To je vsekakor pomembno dejanje ne samo za področje našega okraja, ampak tudi za vso Dolenjsko. V zvezi z namenom in pomenom te založbe smo zastavili nekaj vprašanj v. d. direktorja Dolenjske založbe, književniku Severinu Šaliju.

Založniška dejavnost v Sloveniji je močno razvita in na lepi višini. Gotovo so bili tehni viri za ustanovitve posebne založbe na Dolenjskem? Kaj sodiš o tem?

Okrajni ljudski odbor je vsekakor imel močne pobude in pretehtane vzroke, ko je ustanovil Dolenjsko založbo. Menim, da je to ustanovitev narekovala zlasti dvojice: prvič stara založniška tradicija na Dolenjskem, zlasti v Novem mestu (spominimo se le nekdanjega Krajca), ki jo je bila po zadnji vojni ožiroma pred nekaj leti nekoliko obnovila Trdinova knjižnica pri okrajnem svetu Svobod in prosvetnih društev. In drugič: gospodarstvo Dolenjske in Spod. Posavsja se je začelo lepo in hitro razvijati, zato je prav, da ne bi zaostala za gospodarskim razvojem tudi kulturna dejavnost Dolenjske, pokrajine, ki ima v našem splošnem kulturnem življenju v preteklosti tako velik pomen. In gotovo je med zelo pomembnimi osnovami za kulturni razvoj Dolenjske tudi založba. Naj poudarim, da ni namen ustanovitve, torej OLO, da bi med raznimi založbami dobili le še eno novo založbo na Slovenskem, ampak, da hoče biti to in prvenstveno mora biti — dolenjska založba, kar pomeni izdajanje del — leposlovnih, gospodarskih, zgodovinskih, etno-

grafskih, tehničnih itd. — ki zadevajo prav to področje naše domovine, dasi ta »dolenjski okvir« založbe ne sme biti in tudi ne bi bilo strogo zamejen ali morebiti celo zaprt sam vase.

Kaj pa tako imenovana »programska politika« Dolenjske založbe? In njena najbližja založniška dejavnost? Je to šele v načrtu ali bo morebiti že kmalu kaj izšlo?

Založba, ki je ustanovljena, mora seveda takoj začeti delati. Kajti to je njen namen, takojšnja dejavnost pa seveda narekujejo tudi ekonomski razlogi. Široko založniško programsko politiko sem že omenil: izdajanje del, ki zadevajo predvsem Dolenjsko, ali takih, ki so jih napisali in jih bodo domačini. Sem sodi leposlovno ustvarjanje, zgodovina Dolenjske (stara in NOB), gospodarske razprave pa zemljepisne, etnografske in podobne studije. Zlasti bo treba pisati in izdajati pripomočke za pouk domoznanstva, s sodobnimi izsledki in podatki in seveda po sodobni metodi, kajti Dolenjska se ne razvija le gospodarsko, tudi njen »duhovni obraz« se je spremenil in se spreminja na temeljih naše ljudske revolucije in v skladu z našo socialistično stvarnostjo. Precej teh stvari je že v pripravi. Glede najbližje dejavnosti Dolenjske založbe pa naj omenim to, kar bo izšlo že letos: **partizanske novele** pesnika in pripovednika Mirana Jarca, ki je padel v Rogu. To izdajo bo uredil in napisal uvod domačin, že znani mladi literarni kritik Marjan Brezovar. Knjiga, naslov še ni določen, sicer ne bo zajetna, bomo jo pa lepo izdali. Za zunanjo in notranjo ilustrativno opremo smo zaprosili Jarčevega prijatelja akad. slikarja Božidarja Jakca. To delo gre v kratkem v tiskarno. Za Miranom Jarcem, prav tako že letos, bo izšlo delo univ. prof. dr. **Metoda Mikulca: Zgodovina NOB na Dolenjskem**. Mislim, da ni treba posebej poudarjati velikega pomena te knjige, ki bo prvič strnjeno zajela in obravnavala borbo in boje partizanov na Dolenjskem. Ti dve deli bosta prvi knjigi dar Dolenjske založbe. Vsekakor bo lep in upam, da tudi lepo sprejet. Naslove nadaljnjih izdaj pa kasneje, ko bodo dela dokončno pripravljena in sprejeta.

Založba mora seveda imeti dobro gnotno podlago — materialna sredstva. Kako je z njimi in kaj daje založbi pogum glede tega?

Prepričan sem, da se je okrajni ljudski odbor v polni meri zavedal, da je to sicer kulturna ustanova, ki pa mora stati na čvrstih materialnih temeljih, in da posebno na začetku svoje dejavnosti potrebuje pomoči, dotacij. Izdajanje knjig je pač svojevrstna gospodarska dejavnost in tako hitro založba ne bo mogla stopiti povsem na »lastne noge«, zlasti, ker nima svojih stranskih dejavnosti, kot pravimo (tiskarne, papirnice, knjigarn). Vendar upam, da bo ob pomoči raznih činiteljev tudi ta naš neboljšeček počasi ne samo shodil, ampak tudi pogumno ubral samostojne korake. Za letos nam je OLO že nakazal nekaj sredstev, nekaj smo jih »podežovali« od bivše Trdinove knjižnice in Dolenjske muzejske knjižnice, kajti obe sta sedaj prešli v Dolenjsko založbo.

Kako je z vodstvom nove založbe?

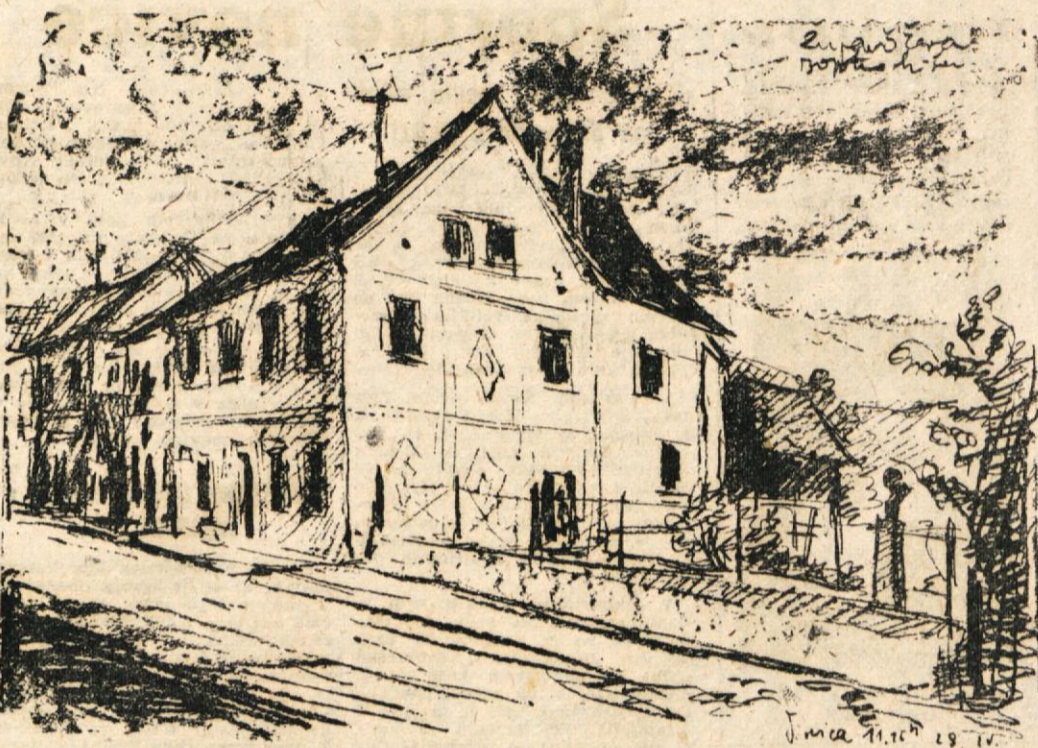
Podjetje, se pravi upravni odbor, se bo šele konstituiralo.

Trenutno sva pri založbi dva: jaz in tov. Ložarjeva kot književniško voditeljica. Imamo pa 14-članski založniški svet, ki si je na svoji zadnji seji izvolil za predsednika tov. Franca Setinca, časnika v Novem mestu. Uverjen sem, da bo ta močan in dobro pretehtan založniški svet založbi v izredno oporo v uresničevanju njenega programa in pri jadranju »čez skale in brzice« raznovrstnih težav.

No, za konec pa še tvoje povsem osebno mnenje in želja glede Dolenjske založbe.

Ker založništvo kolikor toliko poznam, sem bil ob ustanovitvi posebne založbe na Dolenjskem precej skeptičen, skeptičen namreč strogo »privatno«. Kajti kot kulturni delavec in Dolenjec sem bil tega novega in potrebnega poganj-

ka na kulturnem drevesu naše Dolenjske prav vesel in ko so me postavili za v. d. direktorja Dolenjske založbe, sem obe svoji mnenji lepo združil. Naj se ob tej priložnosti zahvalim za zaupanje. Ko se bo založba razvila, bodo morale poprijeti pač spretnije roke, jaz bi založbo sedaj na začetku le rad pomagal postaviti na noge, kolikor bo moja pomoč uspešna v sklopu prizadevanja vseh drugih. Želim, da bi se Dolenjska založba v korist Dolenjske res lepo razvila in imela dolgo življenje. In da bomo imeli vsi trdno spoznanje in zavest: založbo imamo ne zato, da imamo na Dolenjskem ali v Novem mestu še eno stvar več, ampak zato, ker to terja kulturni razvoj na Dolenjskem in njena socialistična stvarnost. Iz tega spoznanja pa sledi, da pomoč založbi ne bo vržena v veter, temveč se bo obrestovala in rodila sad.

MILAN BATISTA: Zupančičeva rojstna hiša na Vinici — 1859 (Iz Gorjupove galerije v Kostanjevici na Krki)

PESNIKOV NAROD JE SVOBODEN

Pred nedavnim je bil v Kostanjevici Milan Batista, akademski slikar. Prepoznal je Dolenjsko in Belo krajino. Obiskal je Zupančičovo rojstvo hišo in jo narisal. Potem je bil v naši galeriji in ob odhodu poklonil svoje delo naši zbirki.

Zdaj je ta slika pred menoj in pred menoj so se ustavila leta. Deset jih je po številu, deset od tistega dne, ko je v Ljubljani za vselej umolknil naš veliki pesnik, slovenski ljudski umetnik — OTON ZUPANČIČ. Gledam sliko in pesnikovo pomrtno masko, ki mi jo je nekaj dni po 11. juniju 1949 poklonila pesnikova vdova Ani.

Gledam in strmim! Tu rojstna hiša — tam pesnikov molk. Tu rojstvo — tam smrt! Da: rojstvo — smrt! Vmes je pomisljaj!

Kakšen je ta pomisljaj? Večen ali minljiv?

Odgovor je en sam: VEČEN! Gledam hišo, kjer se je vžgala iskra tega velikega življenja in gledam spokojni pesnikov obraz. Vidim travo, po kateri so hodile bose pesnikove nožice in gledam obraz, ki so ga misli razrile v težki in dolgi tlaki slovenstva.

Pred menoj so se ustavila leta; deset od tistega dne, ko je za vselej umolknil. Pomisljaj je ostal, nič ga niso okrušila leta, zakaž v njem je vžgan večni prometejski ogenj umetniškega ustvarjanja, v njem gori ogenj narodovega učitelja in vodnika. Zato bežite leta! Pesnikov narod je svoboden in zna reševati uganko življenja!

Lado Smrekar

40 let KPJ

(Razstava v Dolenjskem muzeju od 8. 6. do 20. 7. 1959)

Razstava STIRIDESET LET KPJ je že druga razstava v jubilejnem letu Partije v Dolenjskem muzeju. Organiziral jo je Okrajni odbor za proslavo 40-letnice KPJ s sodelovanjem Dolenjskega muzeja in študijske knjižnice Mirana Jarca. S fotografijami, z ustrezno literaturo, zemljevidi, napisi, listinami in s fotokopijami le-teh je kronološko prikazano delo Komunistične partije Jugoslavije od njenega nastanka leta 1919 preko težavnih, a plodnih ilegalnih let do zmage, in pa njen delež pri uditvi socializma v povojnih letih.

Gradivo je razvrščeno po panojih v osrednji dvorani Dolenjskega muzeja, v razstavo pa sta vključena in primerno izpopolnjena tudi dva stalna razstavna prostora, ki prikazujeta čas narodnosvobodilne borbe na Dolenjskem.

Prvi pano predstavlja znanstvene utemeljiteljice komunizma — Marxa, Engelsa in Lenina; napis pa pove, v kakšnem vzdušju se je rodila naša Partija: »Na trdnih osnovah delavskega gibanja v jugoslovanskih deželah in pod močnim vplivom oktobrske revolucije 1917, po polomu osvobodilne Avstro-Ogrske 1918, za časa obstoja Madžarske sovjetske republike, Bavarske sovjetske republike 1919, ko je na domačih tleh nastalo revolucionarno vrenje, se je v Jugoslaviji 1919 rodila KPJ, članica III. komunistične internacionale.«

Nadalje so zabeleženi prvi komunistični nastopi v Sloveniji: v juliju 1919. leta izide »Baklja«, prvi slovenski komunistični list; »Demokracija« izjavlja v avgustu istega leta: »Stopamo na pot komunizma!« V naslednjem letu meseca aprila nam fotografija že prikazuje prvi kongres slovenskih komunistov v Svicarji v Tivoliju. Okrepi se socialistični in kumunistični tisk. (»Rdeči prapor«, »Ujedinjenje«, »Delo«). Slovensko ljudstvo izvede pod vodstvom Komunistične partije generalni štrajk, največjo manifestacijo te vrste, ki je zvezana s krvavim pokolom na Zaloški cesti v Ljubljani. V tem letu postane KPJ relativno ena najmočnejših strank v Evropi (Vukovarski kongres), a je z Obznanjo 29. decembra 1920 prepovedana, kakor so prepovedani tudi Rdeči sindikati in organizacija SKOJ. Dokumenti iz ilegalne dejavnosti Partije so na razstavi precej zastopani, kakor so prikazane tudi njene legalne oblike v dvajsetih letih: številni listi (Delavske novice, Proletarska mladina, Glas svobode, Delavsko kmetijski list, Enotnost, Zapski delavsko kmetijske matice); knjige in brošure (Lenin), stavke in ustanovitve neodvisne delavske stranke Jugoslavije.

V letih 1927-28 se Partija okrepi. — Pri volitvah dobi veliko število glasov kljub ilegalnemu stanju in s tem manjši možnosti propagande. Sledi boj KPJ z vojaško fašistično diktaturo, nasilje šestojanuarske diktature, aretacije, procesi proti komunistom, obsodbe in robitja komunistov. Aretirana sta tudi Boris Kidrič in Edvard Kardelj. Djuro Djakovič in Hecimovič sta zverinsko umorjena.

Ko prideta ob koncu leta 1930 oziroma v začetku 1931 Edvard Kardelj in Boris Kidrič iz zapora, prevzamata vodilno vlogo pri obnavljanju Komunistične partije Slovenije. Boris Kidrič in Tone Tomšič delata predvsem na ljubljanski univerzi pri organizaciji intelektualne mladine.

Leta 1931 do 1934 označujejo velike stavke delavcev v revirjih in tovarnah kot odraz splošne ekonomske krize; demonstracije in stavke na univerzi proti diktaturi in nacionalnemu zatiranju. Tone Tomšič je za vedno izključen z univerze. 5. oktobra 1934 prične izhajati Ljudska pravica (Miško Kranjec).

Aprila 1937 je organiziran ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije na Čebinovem, ki ga na naši razstavi prikazuje znana Kosova upodobitev. Leto 1939 nam da Spersovo (Kardeljevo) delo Razvoj slovenskega narodnega vprašanja, ki je najtemeljitejša, v marksističnem duhu napisana slovenska razprava tistega časa. Tu smo že na pragu vojne. Partija poveže vse demokratične sile v državi in je edina organizacija, ki je ob polomu stare Jugoslavije leta 1941 bila sposobna pravilno voditi ljudstvo. Oborožena vstaja našega naroda pod vodstvom KPJ je kot stalni razstavni oddelek Dolenjskega muzeja precej podrobno prikazana. V povojnem življenju Partije so zabeleženi le poglavitni dogodki.

Posebna pozornost je na razstavi posvečena komunistični organizaciji v Novem mestu in na Dolenjskem. Originalni dokumenti govore o ustanovitvi krajevne komunistične organizacije 26. julija 1920, o debatnih večerih in predavanjih. Uradni odlok z dne 1. februarja 1921 pa prikazuje njeno razpustitev. Podčrtani so tudi dogodki iz revolucionarnega gibanja delavcev in kmetov v ostalih krajih na Dolenjskem: kmetje občine Smihel-Stopiče prevzamejo 27. decembra 1918 oblast, upor na Vinici spomladi 1919, skovaj istočasni upor v Kostanjevici, praznovanje 1. maja 1919 v Novem mestu, volilni boji itd.

Dokaj obsežno je zastopana tudi marksistična literatura, ki je služila za študij novomeškim komunistom po letu 1930 in je bila zaplenjena v stanovanju Srečka Prežlja. Obilo tega študijskega materiala novomeške ilegalne celice tik pred vojo je bilo razmnoženega v Sokolski knjižnici v Novem mestu.

Dokumentacija o delu komunistične organizacije v Novem mestu po letu 1937, ko so njen sedež preselili v Dolenjske Toplice, je precej pomanjkljiva. Tako ni skoraj nobenih podatkov o delu Vinka Kristana, Vilme Baebler-Pirkovičeve, Leona Kosmača, Dušana Jereba in drugih. Ob tej priložnosti prosimo vsakogar, ki ve kaj o življenju Komunistične partije na področju Novega mesta v tem obdobju in hrani kakšne dokumente, da to sporoči Dolenjskemu muzeju oziroma organizatorju razstave (Okrajni odbor za proslavo 40-letnice KPJ v Novem mestu). Tako se bodo zmanjšale pomanjkljivosti razstave in se bo izpopolnilo gradivo o delu novomeške komunistične organizacije. Nekatera poročila o preiskavah proti mladim komunistom v Novem mestu pred izbruhom vojne pa so spet na razpolago (Kristan, Baeblerjeva, Šilih, Germ).

Razstava Stirideset let Komunistične partije Jugoslavije v Dolenjskem muzeju je skromna. Skuša prikazati glavne dogodke v 40-letnem življenju KPJ s posebnim poudarkom na slovenske in domače dolenjske dogodke. Ta razmeroma kratek čas pa je bil tako razgiban in poln, da razstavo kljub sumarnemu značaju odkljuje precej zanimivih dokumentov, zanimivih za tistega, ki je ta čas sam doživljal, kot tudi mladega človeka, saj današnji čas korenini v tej preteklosti.

Danica Zupančič

OPERA V KOSTANJEVICI

V nedeljo, 21. junija, ob štirih popoldne bo v Kostanjevici na Krki slovesen zaključek kulturne sezone. Ob tej priložnosti bodo prvaki ljubljanske Opere uprizorili komično or ro v treh dejanjih »DON PASQUALE«. Ta ljubka komedija italijanskega mojstra Gaetana Donizettija bo vedno v vsakogar zadovoljila. V naslovni vlogi bo nastopil letošnji Prešernov nagradenec LADKO KOROŠEC ki ga naše občinstvo že pozna po meštarstvu v Prodani nevesti in Don Bartolu v Seviljskem brivcu. Pri tej predstavi nam bo pokazal starega samca Pasquala, ki bi se kljub visoki starosti končno vendarle rad oženil. Prebrisano mlado vdovico Norino bo oblikovala sopranistka SONJA HOČEVARJEVA, ki jo prav tako poznamo po vlogi Rozine v Seviljskem brivcu. Prešernega Pasqualovega nečaka, ki s svojim ostarelim stricem tekmuje, nam bo prikazal tenorist JANEZ LIPUŠČEK, zdravnik dr. Malatesta baritonist MARCEL OSTASEVSKI. Komedija se godi v Rimu. Na predstavi sodeluje tudi ZDENKA LUKEC — CARJEVA.

Don Pasquale bo izveden v Domu kulture. Vstopnice bodo

tembra, ko se je sezona pričela, pa do letošnjega 30. junija, se je v Kostanjevici izvrstilo 12 dramskih in 3 operne premiere, šest koncertov, tri godbe na

Letošnji Prešernov nagradenec, basist Ladko Korošec

pihala, tri baletne in folklorne predstave, en literarni in trije zabavni večeri, trije večeri umetniške besede, razen stalne Gorjupove galerije, na je lahko videl vsak Kostanjevčan še pet različnih razstav. Tako je Kostanjevica imela povprečno sieherni teden v sezoni po en kulturni dogodek, razen tega pa je uprava Doma kulture poskrbela še za tri filmske predstave na teden. Ogromno delo, ki ga je s tem opravilo Prosvetno društvo »LOJZE KOSAČ« je s tem sicer zaključeno, vendar poteka zaključek že v znamenju vsestranskih priprav za novo sezono, tako da bo do 1. septembra pripravljen že celoten program prihajajoče sezone.

K slovesnemu zaključku vabimo kar največ občinstva. Ob kvalitetnem in burkasto razpoloženem »DON PASQUALU« bo našel vsakdo umetniški užitek in bo veselo razigran zapuščala kostanjevski Dom kulture, ki je letos povsem opravičil svoj

Sopranistka Sonja Hočevarjeva

obsto. Dober obisk in lep sprejem je največje in edino zadovoljenje prirediteljem, ki skozi vse leto z ogromnimi žrtvami pripravljajo in skrbitjo za svoje občinstvo, za njegovo vzgojo, izobrazbo in razvedrilo.

Tenorist Janez Lipušček

v predprodaji v trgovskem podjetju RESA (bivša trgovina kmetijske zadrugel). Rezervacije sprejemajo tudi na telefonski številki 18.

To bo 45. prireditve kulturne sezone 1958-59 v Kostanjevici. V razdobju od lanskega 1. sep-

VAJENIŠKA ŠOLA RAZNIH STROK V NOvem MESTU

namerava v novo šolsko poslopje vzdati spominsko ploščo vsem v NOB padlim mojstrom, pomočnikom in vajencem, ki so obiskovali to šolo. Svoje oziroma znanje prosimo, da javljajo upravitelstvu šole ime in priimek, rojstne podatke, leto smrti, enoto, v kateri je pokojnik nazadnje bil ter kraj, kjer je padel. Prav tako prosimo upravičence, da pošljejo svoji oz. znanci take podatke tudi za žrtve fašističnega nasilja.

Mlada godba uspešno nastopa

Kolektiv tovarne celuloze in papirja lepo podpira razvoj svoje sindikalne godbe, ki ima v 3. letu obstoja za sabo že nad 50 javnih nastopov

Amaterska delavnost je marsikje v Sloveniji že lepo razvita. Premalo pa zveemo o tem iz naših časopisov. Ali je to skromnost družtev ali pa premalo dopisovanja v časnike.

Nekaj podobnega je s sindikalno godbo v Vidmu. Ko so jo leta 1956 ustanovili, je bilo obilo težav. Godbenikov kandidatov je bilo dovolj, toda

brez učitelja-kapelnika godba ne gre. Sindikalna podružnica tovarne celuloze je uspela dobiti primernega in dobrega kapelnika, v katerega so godbeniki dobili vse zaupanje.

Tudi odbor, ki so ga člani izvolili, je bil delaven. Poročila na letošnjem občnem zboru je pokazalo, da se je odbor vsaj enkrat na mesec trudil na se-

jah sproti odpravljati težave. Učenci so v dveh letih vložili več kot 10 tisoč ur v godbeni pouk.

Danes se godba lepo uveljavlja na raznih proslavah in poslušalci so z njo zadovoljni. Godbeniki so že vsi prosti vojščine in uslužbeni v enem podjetju. Pomisliti je treba, da nihče med njimi ni poznal pred tremi leti niti not, danes imajo pa že preko 50 nastopov doma in v okolici. Vsi, ki so se udeležili letošnje proslave 40-letnice KP, želijo sindikalni godbi na Vidmu še veliko uspehov!

Rudi Umek

145 maturantov pred komisijami

Tre dni dajejo obračune naši srednješolci; pridružili so se jim tudi nekateri privatisti, ki so z zasebnim študijem dosegli potrebno znanje. Telefonično smo prosili vodstva popolnih srednjih šol v okraju, da so nam dala naslednje podatke:

Gimnazija Brežice: 54 maturantov, med njimi 11 privatistov. Predsednik izpitne komisije je prof. Franc Tonin, okrajni prosvetni inšpektor iz Ljubljane.

Gimnazija Črnomelj: 15 maturantov; izpitno komisijo vodi prof. Nada Malerič, profesorica kemije na VPS Ljubljana.

Gimnazija Novo mesto: 30 maturantov; predsednica izpitne komisije je Zorka Persič, direktorica Mladinske knjige Ljubljana. **Učiteljskega Novo mesto:** kombinirana matura — 20 dijakov iz 4. letnika in 26 dijakov iz 5. letnika. Predsednik izpitne komisije je prof. Stane Mihelič, republiški inšpektor za slovenski jezik, Ljubljana. Maturantom in izpitnim komisijam želimo uspešno delo in

Gostje ogledujejo razstavno gradivo v prostorih Dolenjskega muzeja

28. junija v Novem mestu: ELANOV NOGOMETNI POKALNI TURNIR

Elanovo nogometna enotnost je uspešno zaključila tekmovalno v II. razredu ljubljanske podzvezde in se kot prvak uvrstila v I. razred. Da bi izpopolnilo praznino, ki je nastala po končanem tekmovalstvu v ligi, se je Elanovo vodstvo odločilo, da pripravi več zanimivih nogometnih tekem. V nedeljo bo v Novem mestu gostovala ekipa iz Brezice, ki tekmuje v Celjski podzvezi, naslednjo nedeljo pa bo v Novem mestu velik pokalni turnir, na katerega sta razen lanskega zmagovalca - Garnizon Novo mesto, vabljena tudi Partizan Kočevje in Erno-maljska »Bela krajina«, seveda pa bo nastopilo tudi domače Elanovo moštvo. Turnir bo zanimiv in prav gotovo vreden obiska. fm.

Lepi uspehi AMD Sevnica

Avtomoto društvo Sevnica je priredilo 7. junija 1959 avto-motociklistično ocenjevalno vožnjo na relaciji, dolgi 30 km, s startom v Sevnici preko Studenca, Rake, Bučke, Skočjana Mokronoga, Tržišča, s ciljem na Malkovcu. Proga je bila razdeljena v 5 etap: I. Sevnica-Raka, II. Raka-Skočjan

5. julija - nastop v Semiču

TVD PARTIZAN v Semiču se mrzlično pripravila na sektorski nastop, ki bo 5. julija v Semiču. Sodelovali bodo mladinci iz Semiča, šolska mladina, mladinke IZV. Vrtača itd. Pomirke pa se bodo udeležile tudi zveznega zleta v Beogradu. Osem jih je že nastopilo na sektorskem zletu 7. junija v Metliki. Pričakujemo, da se bo s temi nastopi delo PARTIZANA v Semiču precej poživilo, saj imamo v ta namen pripravljeno lepo urejeno telovadnico. D.

jan. III. Skočjan - Mokronog, IV. Mokronog - Tržišče in V. Tržišče - Malkovec. Ocenjevalno vožnjo se je udeležilo 70 tekmovalcev, od tega 6 avtomobilistov, 22 teških motorjev, 17 lahkih motorjev in 25 mopedov. Pričetek je bil ob 9. uri pred ObLO v Sevnici, odkoder so tekmovalci startali, v presledku dveh minut cilj je bil na Malkovcu, pred spomenikom padlih borcev. Prvi je startal avto, ki je nosil na pokrivalu motorja venec AMD Sevnica, katerega so tekmovalci po končani vožnji položili na spomenik padlih borcev. V tekmovalstvu so sodelovali tudi člani AMD Radeče in Brestanica.

Tekmovanje je potekalo povsem zadovoljivo in ni prišlo do nobenih nesreč. Tekmovanje so ocenili:

- OGLAS
● V DOLENSKEM LISTU
● SIGUREN USPEH!

njeval, s kazenskimi točkami; vozač, ki je imel najmanj kazenskih točk, je bil zmagovalec. Ocenjevalna komisija je na podlagi polni kart tekmovalce ugotovljala kazenske točke posameznikov in ugotovila, da so dosegli prva tri mesta:

1. tekmovalac z motorjem »TOMOS« 250 cm Milan JERAJ, uslužbenec TNZ Novo mesto, brez kazenskih točk; drugo mesto je dosegel z mopedom Erika AVSEC, uslužbenec podjetja »Borovo« (s k. l.) iz Sevnice, tretje mesto pa so dosegli trije tekmovalci z 10 kazenskimi točkami: zreb je doletel Antona RUPERJA, uslužbenca GPZ Sevnica, ki je tekmoval z mopedom.

Po končanem tekmovalstvu so bile razdeljene nagrade. O pomenu tekmovalstva in sodelovanja v AMD je govoril tovarš. predsednik društva Božo STOJS, ki je podelil tudi nagrade. V zadržani kletki na Malkovcu je bila priredena zakuska za tekmovalce, čaka je, da bo letos še več tekmovalcev.

Sklepi seje odbora AMD Sevnica je, da bo letos še več tekmovalcev: »lov na lisice«, svojnja v neznan smer, spretnostne vožnje itd. Društvo bo priredilo tudi izlete na namizno teniško, športne prireditve v Crikvenico, Opatjino in na Ljubelj.

AMD Sevnica je v zadnjem času zelo aktivno in dokončuje gradnjo svojih lastnih prostorov in garaž, katere je zgradilo z lastnimi sredstvi, s podporo avtonomnih članov društva. Cilni so izdelali član ozgal nad 40.000 kosov zidne opetke.

GOSPODINJE!

Ce se oklevate, s kakšnim detergenskim čistilnim praškom bi si pomagale pri čiščenju, ribanju ali poliranju najrazličnejših predmetov, potem ne pozabite: KREMEN v Novem mestu vam nudi prvovrstni

Zahtevajte ga v vseh trgovinah!

- NAROČAJTE
● IN SI KITE
● DOLENSKI LIST!

Športne novice

Atletinje na 1. mestu, atletični na 5. mestu v FLRI!

Pred pričetkom tekmovalstva v zvezni atletski ligi - »B« programa, smo napovedali dober plasman obema novomeškima ekipama. Naša predvidevanja so se uresničila. Novomeška ženska ekipa je brez prave konkurence in je po prvem kolu zveze lige na prvem mestu z velikim naskokom pred ostalimi ekipami. V ligi tekmuje 13 ekip, vrstni red po prvem kolu pa je naslednji:

- 1. Partizan Novo mesto 7,922 točk, 2. Triglav Kranj 6,239 točk, 3. »Bosna« Sarajevo 4,708, 4. »Cuprija« Cuprija 4,514, 5. Branik Maribor 4,392 točk, sledijo pa še Senta 4,387, Metalac - Kraljevo 4,065 itd. Prvo mesto, ki je novomeški ekipi že skoraj zagotovljeno, je posledica velike izenačenosti tekmovalk in kvalitetnih posameznic.

V tekmovalstvu moških ekip je konkurenca veliko večja. Za tekmovalstvo se je prijavilo 21 ekip iz vse Jugoslavije. Novomeška ekipa je po prvem kolu na 5. mestu, kar je lep uspeh, posebno če upoštevamo, da je nastopila oslajena. Pri moških je vrstni red naslednji: 1. »Cuprija« Cuprija 10,760 točk, 2. AK Titovo Ljubljana 10,210 točk, 3. »Partizan« II. Beograd 10,168, 4. »Bosna« Sarajevo 10,157, 5. Partizan Novo mesto 10,120 točk, sledijo pa še »Triglav« Kranj (9,915), »Mladost« Zemun

(9,571), »Zeleznica« Niš (9,560), »Takovo« Gornji Milanovac (9,557), »Branik« Maribor (9,533), Partizan Pančevo (9,460), »Zeleznica« Sarajevo (9,333), »Vojvodina« Novi Sad (9,120), OAK »Beograd« (8,807) itd.

Ce bi v prvem kolu v Litiji nastopili še Derganc na 1500 m, Dolenc v metu krogle, Lah v metu na 3000 m in Maznik v metu na 400 m, bi novomeška ekipa prav gotovo zbrala okoli 10.000 točk, kar bi zadostovalo za prvo mesto. Sicer pa še ni vse izgubljeno. Ce bo ekipa v II. kolu - 23. junija v Novem mestu in v III. kolu - 12. julija v Kranju nastopila v popolnem sestavu, se plasmam lahko še občutno popravi.

PARTIZAN (Novo mesto): KAMNIK 3:0

Zenska prvenstvena odbojarska tekma, ki se je igrala ob enem s tekmo moških ekip, se je končala kot smo pričakovali. Domača ženska ekipa je bila precej boljša od ekipe iz Kamnika in je zaslužen zmagala s 3 : 0 (15 : 8, 15 : 8, 15 : 5). S to zmago se je novomeška ekipa povzpela na zelo dobro drugo mesto, takoj za lanskim članom zveze lige ZOK Ljubljano in pred Olimpijo iz Kranjčanem. V nedeljo bo v Ljubljani zadnja in odločilna tekma za naslov ženske republiške prvake. Novomeška odbojarska vrsta se bo pomerila z ZOK Ljubljano.

Zletne prireditve že avgusta

Sprejete program VII. zleta »Bratstva in enotnosti« 1960. leta v Novem mestu

Predzadnjo soboto je bil na Otočcu razširjen sestanek stalnega sekretariata zleta »Bratstva in enotnosti«, ki ima svoj sedež v Karlovcu. Sestanku so razen predstavnikov vseh okrajnih zvez Partizana, ki sodelujejo na zletih, prisostvovali tudi predstavniki ljudske oblasti, političnih organizacij itd., med njimi tudi podpredsednica OLO Ing. Vilma Pirkovič, sekretar OK ZKS Franc Pirkovič, polkovnik JLA Simo Livada in drugi.

Na sestanku so razpravljali predvsem o PREDLOGU PROGRAMA VII. ZLETA »BRATSTVA IN ENOTNOSTI«, KI BO PRIHODNJE LETO V NOVEM MESTU.

Predlog je pripravil odbor okrajne zveze »Partizan« Novo mesto. Predlog programa, ki je bil brez večjih popravkov sprejet, je veliko bolj obširen kot vsi dosedanj. Zletne prireditve se pravzaprav pričnejo že letos avgusta, ko se bodo predstavniki vseh okrajnih zvez povzpeli na Triglav, nadaljuje se s septembrskim pohodom na Bazo 20, dalje s smučarskim pohodom (22. in 23. januarja 1960) na Gorjance itd. V okviru zletnih prireditev bo 2. junija 1960 še veselaška regata na Krki, v istem mesecu pa bo tudi tekmovalne okrajnih prvakov v nogometu. Prihodnje leto bo prvič uvedena STAFETA »BRATSTVA IN ENOTNOSTI«, ki bo obiskala vse sodelujoče okraje in prišla na glavni zletni dan v Novo mesto. Stafeta bo tokrat začela svoj pot z Bazo 20.

Soglasno je bil sprejet predlog programa glavnih zletnih dni. Glavne prireditve VII. zleta bodo 17., 18. in 19. junija v Novem mestu. Prvi dan bodo na sporedu predvsem predtekmovalja v različnih športnih panogah od odbojke, rokometu, košarki, tenisa, namiznega tenisa, atletike, streljanja do šaha in športnega ribolova. Drugi dan bodo na sporedu nekatera finalna srečanja (ostala na glavni zletni dan), dalje balkanska stafeta z bakljami (zvečer), akademija itd. Na glavni dan v nedeljo 19. junija bodo dopoldne vaje in parada udeležencev, popoldne pa glavni nastop, ki bo višek zleta.

Program bo do potankosti izdelala posebna tehnična komisija zletnega odbora, ki se bo sestala v četrtek, 11. junija v Novem mestu. Omenimo naj še, da je bil na sestanku začasno razpuščen dosedanj stajni sekretariat zleta, ker bo odslej njegovo nalogo opravljal poseben zletni odbor, ki ga vodi predsednik OLO Niko Belopavlič. fm

Delegati okrajnih zvez iz Karlovca, Siska, Bihaca, Prijedora, Banja Luke, Ogulina in Novoga mesta na posvetovanju na Otočcu

CISTILA

Z novimi izdelki kemične industrije laže in bolje vzdržujemo snago v hiši. Sodobna pralna sredstva olajšajo delo, z njimi skrajšamo čas pranja in si prihranimo kuhanje perila. Sodobna sredstva za čiščenje madežev nas rešijo marsikateri zadrege.

SOKOVNIK

Sokovnik je najenostavnejši pripomoček za pripravo polnovrednih okusnih sadnih sokov. Sadni sokovi nam utrjujejo zdravje, nas poživljajo in dvigajo delovno storilnost.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Dr. Franc Novak: 10

Spočetje po naši volji ali o kontracepciji

KONDOM
Kondom je prevleka za moškega. Je enako zanesljivo sredstvo kot diafragma. Razen tega varuje tudi pred spolnimi boleznimi.
Dobre lastnosti kondoma so nadalje te, da ga je mogoče povsod dobiti, da je poceni in da je ravnanje z njim zelo preprosto.
Primeren je tedaj, kadar žena ne more uporabljati diafragme, kadar noče vlagati diafragme in kadar želi, da odgovornost prevzame moški.
Dobro je, če kondom pred uporabo precej močno napihemo in ga pregledamo, ali je cel.
Kondom je uporaben le ob dobri erekciji. Navleči se ne sme popolnoma do konca. Tako je spredaj dovolj prostora za seme.
Občutljivost moškega je pri kondomu nekoliko zmanjšana. Za zelo hitre moške je to ugodno. Da se kondom ne bi raztrgal, je dobro, če uporabimo še kontracepcijsko mažo. Vazeline ne smemo uporabljati, ker škoduje gumi.
Kondom se lahko nehoti snemati in seme se izcedi v vagino. To prepreči gumičev obroček ob odprtini kondoma ali poseben košček gume, kot ga uporabljajo za pakete. Najboljše je, če takoj odstranimo kondom iz nožnice, ga stisnemo in se prepiramo, če je cel. Če ga želimo ponovno uporabljati, ga spustimo v kozarec vode. Zjutraj ga operemo v vodo in milon, ki ubijata spermije. Orbnomo ga in osušimo, napudramo s smukcem, navlečemo na dva prsta in zvijemo proti vrhu prstov. Tako je uporaben tudi po 6-krat.
Močnejši kot kondom iz gume je kondom iz peritonije (trebušne mrene) slepega črevesa ovce. Je pa trši in se ne da zviti. Da se ne sname sam od sebe, ga moramo vedno prištrčiti z gumico.

NE TAKO...

Marijan: (vrti se je iz šole). Oh, če bi ti vedela, mama, kako je bila danes učiteljica neznanca. Kar naprej nas je zmerjala, brez vsakega vzroka!
Mati: To pa res ni nobena učiteljica, če ne zna premagati svoje slabe volje in živcev. Ubogi otroci!

...AMPAK TAKO!

Marijan: (vrti se je iz šole). Oh, če bi ti vedela, mama, kako je bilo danes v šoli?
Mati: Slabo. Učiteljica ni bila dobre volje in vse nas je oštevala.
Mati: To ni nič hudega. Verjetno jo je bolela glava ali pa je imela kake druge hude skrbi. Boš videl, da bo jutri spet vse dobro.

ZENA IN DOM * SODOBNO GOSPODINJSTVO * ZENA IN DOM * SODOBNO GOSPODINJSTVO

Brez sindikatov ne bo šlo

Lepi uspehi Zavoda za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu

Pretekli teden so se sestale članice upravnega odbora Zavoda za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu in pregledale delo Zavoda v prvem polletju letošnjega leta. Kot zastopnik občine in stanovaljske skupnosti je bil navzoč Franc Adam.
Iz delovnega poročila je bilo razvidno, da je bilo delo zavoda v prvi polovici leta zelo uspešno. Organizirali so 14 tečajev in več predavanj po vaseh, izvedli so seminar za kuharice obratnih kuhinj in seminarje za pouk gospodinjstva, katerih se je udeležilo skupno 122 učiteljic. Udeležba je bila na zadnjih razmeroma dobra, le v novomeški občini ne, kjer se je udeležilo seminarja le 15 tovaršic.
Posebno uspešno je bilo delo strokovne učiteljice, ki je vodila kuharski tečaj v mladinskih brigadah na odseku Paročin - Niš. To je bil prvi tak tečaj na avto cesti in ko so vodstva brigad in naselij videla njegov uspeh, so pričeli organizirati podobne tečaje tudi po drugih brigadah.
Predsedstvo SZDL okraja Novo mesto je na eni zadnjih

sej sprejelo sklep, da se ustanovijo po vseh občinskih središčih gospodinjstev centri. Tako je prav dobro deluje novo ustanovljen center v Brezicah, ki je organiziral mlečno restavracijo in pripravila ustanovitvene menze in pralnice. Tudi v Krškem so zelo delavni. V Metliki, Crnomlju, Žužemberku in Trebnjem organizacijske priprave že teko, le v Sevnici in Senovem niso še nitesar naredili, ker ni pravega razumevanja s strani pristojnih činiteljev.
Strokovne moči zavoda so izvedle nekaj praktičnih prikazovanj z ravnanjem sesalca za prah in sokovnika, katerega

novomeški center izposoje proti malenkostni odškodnini. Zanimive so številke, ki jih je zbral zavod na podlagi podatkov iz vseh 14 obratnih kuhinj v našem kraju. V teh 14 podjetjih je zaposlenih 3351 ljudi, od katerih jih 160 zajtrkuje, 1262 malica, 621 kosji in 309 večerja, 614 ljudi se vozi več kot 10 km daleč na delo, zato je nujno, da med delovnim časom dobe topel obrok hrane.
Po poročilu se je razvila živahna razprava, iz katere povzemamo tale zaključek:
Vsa prizadevanja zavoda za izboljšanje družbene prehrane in za ustanovitev novih obrat-

nih kuhinj, so več ali manj brezuspešna, če pri pripravah ne sodelujejo sindikalne in druge množične organizacije. V bodoče bo treba najti z njimi tesnejši stik in delovni uspehi bodo v drugem polletju nedvomno še večji kot doslej.

DROBNI NASVETI

- V posodo, kjer hranimo pecivo, denemo nekaj jabolčnih rezin. V času, ko jabolki ni, so pa dobre tudi rezine dobro umytega surovega krompirja in pecivo ostane sveže.
● Svilene odeje, ki so jih ponesežile muhe, očistimo s čistim špirom.
● Osivel črn dežnik nekoliko obnovimo, če ga krtačimo z močno kavo ali čajem.

TAKO SI POMAGAMO v »Mesecu družine in gospodinjstva«

V Crnomlju bodo pripravili dve izložbi: »Zelenjava po vitaminski vrednosti« in »Gospodinjstvi pripomočki«. Imel bodo več predavanj o ekonomiki gospodinjstva in o pripravi zdrave prehrane. Taborniki bodo organizirali s predškolskimi otroci izlete v naravo in bližnje partizanske kraje.
Tudi v Brezicah pridno delajo v Mesecu družine in gospodinjstva. Šolska mladina nabi-

ra borovnice, žene pa jih bodo vkuhalo za šolsko kuhinjo. Lovsko in Planinsko društvo organizirata s predškolsko in šolsko mladino izlete v naravo.
Na Bizeljskem so posvetili posebno pozornost pralnim sredstvom, s katerimi si žene pomagajo pri pranju perila. Pisali so na vse večje tovarne, ki izdelujejo taka sredstva, in prosili za njihove izdelke. Z njimi bodo opremili izložbe in poskr-

beli za prikaz, kako se posamezna sredstva uporabljajo. Razen tega so pripravili razstavo »Gospodinjstvi pripomočki«, s posebnim poudarkom na sokovnikih.
V Kostanjevici bodo žene prispevale sadje in kasneje zelenjavo ter vkuhalo za šolsko kuhinjo. Pomagale bodo tudi pri konzerviranju sadja in sadnih sokov.
V Krškem so organizirali razna gospodinjstvena predavanja in pripravili razstavo »Gospodinjstvi pripomočki«. Pri šolski razstavi bo imel gospodinjstvi kotiček posebno vlogo pri vzgajanju najmlajših. Nečrti za javno kopalnico bodo v tem tednu gotovi, nato pa bodo pričeli z gradnjo.
Okrajni odbor RK je nabavil 20 sokovnikov, ki jih bo v tem mesecu razdelil po šolah in občinskih gospodinjstvih centrih.

ZA POLETNE DNI

Okusen model za poletne dni. Bel ovratnik in temna pentlja spominjata na priljubljen kroj mornarske obleke. Sicer je obleka iz enobarvnega ali drobnovzorčastega blaga.

Program Zveze prijateljev mladine Slovenije za MESEC DRUŽINE IN GOSPODINJSTVA

Zveza prijateljev mladine bo organizirala ogled družinskih ustanov v stanovanjskih skupnostih Ljubljane in republiško posvetovanje o družinskih ustanovah za otroke.

Po okrajnih središčih bo priredila seminarje za predsednike komisij za varstvo otrok in družine v stanovanjskih skupnostih.

S pomočjo stanovanjskih skupnosti, staršev in mladine bo okrepila akcijo za ustanavljanje ustanov za otroke ter uredila čimveč dvorišč in igrišč.

Junija bo tudi posvetovanje z upravniki že obstoječih otroških ustanov v vseh večjih središčih. Glavni namen posvetovanja bo preusmeriti delo sedanjih otroških ustanov tako, da se bodo bolj približale družini.

Drugi način je ta, da na odprto privijemo nastavek in ga napolnimo z mažo. Nato ga snamemo, potisnemo v vagino in s posebnim batom izpraznimo vsebino nastavka v vagino. Mažo damo v vagino vedno leže. V obeh primerih pride tako v vagino pol do ene žličke maže. Ta se potem razmaže in ščiti; če je maže premalo, ne zaščiti, če je preveč, pa povzroči veliko spolzkost, ki ni zaželena. Uporaba maže same je razmeroma uspešna pri ozkih vaginah, ni pa zanesljiva pri širokih vaginah, pri spuščeni maternici in vagini, pri slabo ozdravljenih raztrganinah po porodu itd.

Po uporabi cevko z batom izperemo do čistega. Cevko, ki se uporablja s ključkom, pa hitro zapremo na obeh straneh s posebnimi kapičami, da se maža ne osuši in da ne izgubi svojih lastnosti. Nato cevko zunaj temeljito umijemo. Veliko bolj zanesljiva kot uporaba same maže je uporaba maže obnem z diafragma.

KEMIČNI VLOŽKI

Priljubljeni so, ker ne motijo razpoloženja, ker so vedno in hitro pri roki in ker niso potrebne nobene priprave in tudi ne poznejše čiščenje.
Povečini so sestavljeni iz snovi, ki se kot n. pr. kakao, glicerinska želatina, posebna mila razcejejo na telesni temperaturi v 10 do 50 minutah. Vsebujejo sredstva, ki ohromijo spermije, n. pr. borovo ali salicilno kislino, kininove, živosrebne, karbolne ali druge preparate. Nekatere tablete delajo v vagini peno, ki se hitro širi in nosi te snovi.

Slaba stran kemičnih vložkov je, da se na vročini večjih razcejejo že pred uporabo. V vagini pa se ne razcejejo in ne izpolnijo mehanske naloge, ki je glavna, to je: ne zapajajo materničnega ustja.

IZPIRANJA

V nekaterih deželah so zelo razširjena izpiranja vagine takoj po občevanju. Včasih se go ob orgazmu žene nekaj semenca vsrka v ustje, nekaj se ga ob občevanju vire v ustje maternice. Sluz materničnega vhoda zadržuje za časa ovulacije spermije posebno pohlepno. Zato izpiranje pogosto odpove.

